

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda: Bul. Reg. Ferdinand (József főherceg-ut) 4. Telefon: 151. Sürögnyomtatás: Közlöny, Arad. :: Az Aradi Nyomda Vállalat tulajdona. Kiadása és rotációs nyomása. Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Fizetési árak: évente 1080, félévre 540, negyedévre 270, havonta 90 Lej. Külföldre havonta 50 Lejtel több. :: Egyes szám 5 Lej. Vasárnap 6 Lej. :: (Bucurestiben 50 banf felár.) Hirdetések tarifa szerint. ::

XLV. évfolyam, 207. szám * Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF * Szombat, 1930. szeptember 13

Páneurópa még álom

Ha azt kérdezzük: — Milyen államok tartoznak az Európai Egyesült Államokhoz? — akkor bizonyára ezt a barátságos és naiv választ kapjuk:

— Az csak természetes, hogy egész Európa!

De ha tovább kérdezzük:

— Angliát is beleértve?

Az erre adandó válasz bizonyára nem lesz olyan spontán. Aki valamikor is foglalkozott az angol világbirdalom helyzetével és főleg azt kutatta, hogy miként folyik be az európai világgazdaságba, az nyomban arra a meggyőződésre juthatott, hogy Anglia nem tartozik Európához.

Több európai állam olyan függőségi viszonyban áll Angliával, hogy teljes lehetetlenség egy olyan gazdasági csoporthoz való csatlakozása, amelyben Anglia ne játszaná a vezető szerepet. Csak Portugáliát említjük meg, amely alapjában véve nem egyéb, mint egy angol gyarmat. Olaszország sem válhat el Angliától. Amíg Anglia a középtengert uralja, addig Olaszország angol befolyás alatt áll. Olaszország nem folytathat olyan gazdaságpolitikát, amely ellentétet szülne közte és Anglia között. Nem sokkal másként áll a helyzet Norvégiával, Dániával, sőt a Németalföld- és Belgiummal sem.

A probléma másik oldala Oroszország. Ha Oroszországot is bevonják az európai unióba, úgy Észak-ázsianak egy része is a vámunióba esik. Gazdaságilag ez még elképzelhető gondolat, azonban gyakorlati értéke egyáltalán nincsen. Ha Oroszországot az unióból kizárnák, ez annyit jelentene, hogy Lengyelország és szomszédai közé egyrészt, s másrészt Lengyelország és Oroszország közé éles gazdasági határvonalat húznánk.

Ennek a ténynek nemcsak gazdasági, hanem mélyenható politikai következményei is lennének, különösen Németország számára. Aztán még egyet: Vajjon Oroszország akar-e csatlakozni az Unióhoz? A válasz igen egyszerű. Amíg a szovjet-rendszer az ur Oroszországban, még csak elgondolni is groteszk, hogy csatlakozik egy olyan alakulathoz, amely kapitalista ideológiában mozog. Azonban más irányzatú kormányzásnak is nagy nehézségei lennének ezen a téren. Mindezeknek figyelembevételével az európai vámunió gondolata egészen utopiaként hat.

A következő kérdés Franciaország. Lehetséges, hogy Németország gazdasági, sőt vámunióba lépjen Franciaországgal? Ha tagadó választ adunk, akkor az európai vámunió egészen jelentéktelen középeurópai ügyvé zsugorodik össze, miután el sem lehet képzelhető, hogy Franciaországgal való megegyezés nélkül Lengyelországgal, Csehszlovákiával és más hasonló érdekelt európai állammal lehetséges lenne a megegyezés.

Hogy is állunk a francia problémával? Már az első pillanatban mindenkinek éreznie kell, hogy itt nem gazdasági, hanem inkább politikai problémáról lehet beszélni. A Franciaországgal való vámunió egy politikai megegyezést előfeltételez. A Poincaré-Briand-rendszer, amely az Európai Unió gondolatát propagálja, nem gazdasági kezdeményezés, hanem politikai kezdeményezés. Elképzelhető, hogy Franciaország európai szupremáciáját megosztja majd Németországgal? A francia rendszerbe való beletörődés gondolata az angol világbirdalomtól való elfordulást jelent. Nem valószínű, hogy az angol világbirdalom ezt tétlenül fogja nézni. Ezért még igen hosszú az út Páneurópiáig.

„Revidálni kell az Európa békéjét veszélyeztető szerződéseket“

Belaerts holland külügyminiszter nagy beszéde — Teljesen kiűritik a Saar-vidéket — Ausztria delegátusa örömmel üdvözölte Páneurópa eszméjét

Bethlen István fontos genii tanácskozásai

Bethlen István fontos genii tanácskozásai

GENF, szeptember 12. A népszövetségi tanács mai ülésén délelőtt Titulescu két indítványt jelentett be. Az egyiket a német delegáció tette, amely kérte a főtávkári jelentésnek a kisebbségekre vonatkozó részét a főbizottsághoz áttenni. A holland delegátusok ugyanazt kérték a leszerelési részre vonatkozóan.

A főtávkári jelentés általános vitájánál Belaerts holland külügyminiszter szólalt fel, aki sajnálattal állapította meg, hogy az egyes államok összetartása csak szólam, a valóság az, hogy az egyes államok mereven ragaszkodnak különböző érdekeikhez és gazdasági téren az elzárkózás politikáját folytatják.

A háborús összeütközések veszélye csökkent ugyan. — mondotta — de azért még mindig lehet tartani a háborútól.

Áttérni ezután a Briand-féle memorandumra és kijelentette, hogy ennél fontosabb kérdés még nem szerepelt a Népszövetség előtt. Hálával kell adózni Briandnak, a Páneurópa tervéért és remélni lehet, hogy az valamikor realizálódik.

— A gondolat azonban csak akkor va-

Briand hozzájárult a Saar-vidék teljes kiűritéséhez

A délutáni ülésen a Saar-vidéki csapat kivonások kerültek szóba. A Népszövetség legutóbbi ülésén ugyanis, a határozatot felfüggesztették, hogy idő legyen az érdekelteknek a megegyezésre. Grandi olasz külügyminiszter távollétében Scialoja olasz fődélegátus töltötte be az előadói tiszteket. Beszámolt személyes közbenjöttével és a főtávkárral folytatott tárgyalásainak eredményéről, amelyek kapcsán fölhívást intéztek a saar-vidéki kormánybiztossághoz, hogy tudja-e a csapatkivonások esetén a

Schober: »Szünjenek meg a kiviteli tilalmak«

A Saar-vidék ügye után a belga Hymans szólalt fel és ő is az európai konföderáció tervével foglalkozott. Hangsúlyozta, hogy a gondolatnak nemcsak politikai, de gazdasági téren is igen sok akadályja van. Schober osztrák kancellár volt a következő szónok. Németül beszélt. Kifejtette, hogy Ausztria nagy örömmel üdvözli a páneurópai gondolatot és szívesen kész annak érdemleges tárgyalásában résztvenni. Egy

olyan egységes gazdasági tervet kell összeállítani, amelynek révén az összes kiviteli tilalmak elesnek és amely meghozza egész Európában a vámegyeztetést.

Igyekeznünk kell megértetni az egyes európai nemzetekkel, hogy egymásra vannak utalva és csak a legteljesebb egyetértésben érhettek tovább a maguk életét. Ezután Rammel báró, svéd delegátus a leszerelésről beszélt. Az ülés este hét órakor ért véget.

Bethlen István gróf magyar miniszterelnök délután folytatta a megkezdett tanácskozásokat a különböző külföldi államférfiakkal. Előbb Stjepani olasz pénzügyi szakértőt fogadta, majd Flandin francia kereskedelem-

külügyi miniszterrel tanácskozott. Utána Belaert holland külügyminiszter látogatta meg. Henderson angol külügyminiszterrel ma délután nem beszélgethetett, mert a tanács ülésé már három órakor megkezdődött. Este hét órakor Briandot kereste föl a magyar miniszterelnök, akit különben Curtius német külügyminiszter tegnap Berlinbe meginvitált. A meghívás novemberre szól és azt Bethlen István a legnagyobb örömmel elfogadta.

A leszerelés kérdéséről annak a reményének adott kifejezést, hogy az előkészítő bizottság novemberi ülése az utolsó lesz, amelyet követni fog a világértékeztet egybehívása. Mély benyomást keltett Belaerts beszédének ama része, amelyben hivatkozott a népszövetségi egyezségi okmányra, miszerint

revidálni kell azokat az alkalmi szerződéseket és nemzetközi megállapodásokat, amelyek veszélyeztetik Európa békéjét.

Munch dán delegátus volt a következő szónok, aki kiemelte, hogy a hágai egyezmény fakultatív záradékához örvendetesen csatlakoznak az európai államok.

A Népszövetség évi jelentésének vitája során Herzog délafrikai megbízott azt fejtegette, hogy milyen különbség is van a Népszövetség működése és az egyes államok hegemónikus törekvései között. Leszögezte, hogy a leszerelés és döntőbíráskodás terén egyetértő elveket vall Henderson angol külügyminiszter nézetével.

szabad vasuti forgalmat biztosítani. A válasz az volt, hogyha a Népszövetség a vasut oltalmazására kirendelt csapatok felosztatását rendeli el, úgy átveszi a felelősséget a forgalom lebonyolításának biztosítására. Curtius és Briand hozzájárulásával a Népszövetség rövid tanácskozás után elrendelte a vasutvonal oltalmazására kirendelt csapatok felszólalását és ennek értelmében a Saar-vidék teljes kiűritése rövid időn belül meg fog történni.

ügvi miniszterrel tanácskozott. Utána Belaert holland külügyminiszter látogatta meg. Henderson angol külügyminiszterrel ma délután nem beszélgethetett, mert a tanács ülésé már három órakor megkezdődött. Este hét órakor Briandot kereste föl a magyar miniszterelnök, akit különben Curtius német külügyminiszter tegnap Berlinbe meginvitált. A meghívás novemberre szól és azt Bethlen István a legnagyobb örömmel elfogadta.

Bethlen István egyébként a köz és délkeleti agrárfront kiépítése érdekében folytatott fontos tárgyalásai során a bucuresti-i és varsói agrárkonferencia határozatának keresztülvitelét szorgalmazza. Annyit már most is sikerült elérnie a Népszövetség támogatásával, hogy a kérdést a gazdasági főbizottság tárgyalás alá veszi.

A népszövetségnél megüresedett 3 nem állandó tanácstagságot nagy versengés folyik. Eddig Kanada, Kuba és Finnország küldtek ezekre a helyekre delegátusokat. Kuba helyett valószínűleg Guatemala, Finnország helyett Norvégia és Kanada helyébe Írország fogják elfoglalni a kérdéses három tanácstagságot.

Arad megye birtokbaveszi a halmágyicsucsi kőbányát

Az új uttörvény a megye javára döntötte el az állam és a megye harcát a halmágyicsucsi bányák kitermeléséért

ARAD, szeptember 12. Arad megye permanens bizottsága ma Lázár Ágoston dr. választmányi elnök vezetésével, érdekes ügyet tárgyalt le. A megye vezetősége már április óta harcot folytat a halmágyicsucsi kőbánya birtokáért, miután az állam, amely egyharmadrészen a bánya tulajdonosa, egyszerűen megszüntette annak működését.

A kőtermelésnek megszüntetése főképpen a megyét sújtotta, mert ennek folytán felborult az utépitési program és kőanyagok hiányában a megye vezetősége kényszerült volt abbahagyni a rossz utak kijávitását.

Ebben a helyzetben segítségére jött a megyének az új uttörvény, amely egyik rendelkezésében jogot adott a megyéknek, hogy birtokukba vegyék azon kőbányákat, amelyeknél nem folyik a kitermelés. A megye vezetősége elhatározta tehát, hogy

a törvény alapján birtokba veszi a halmágyicsucsi kőbányát, megkezdi annak kitermelését és a bíróságra bizza az állam kártalanítását.

Az ügyben Lázár Ágoston dr. megyei választmányi elnök ma megbeszélést folytatott Marsieu Iustin dr. prefekttal, aki a megye érdekében, mint a kormány képviselője, hozzájárult a birtokbavételhez.

A megye állandó választmánya ma foglalkozott a halmágyicsucsi kőbánya ügyével és felhatalmazást adott Lázár Ágoston dr. elnöknek arra, hogy a jövő héten Bucurestibe utazzon és a bánya ügyében a közmunkaiügyi minisztériummal folytasson tárgyalást. A megye feltétlenül meg akarja kezdeni még szeptember hónap folyamán a kitermelést, hogy az őszi hónapokban folytathassa az utak kikövezését.

A szív és a számok

Irta: Jacques Constant

A Bois egyik sétatánján ülnek. Az autó néhány lépésnyire vár. A fiú huszonöt éves, magas, vállas, energikus arcában szelíd tekintetű, szürke szemekkel. A leány barna, csillogó fekete szemű, keskenyarcú, friss, pirosszájú. Cipőjétől a kalapjáig választékosan elegáns. Tizennyolc éves.

Kigyóőr retiküljéből kiveszi arany cigarettatárcáját és rágyújt.

— Kedves Bernard, értsük meg egymást. Ha feleségül megyek magához, az még nem jelenti, hogy megfelel az ideálomnak. Gaétan, az ő gavallérbetörő típusával sokkal jobban tesz. Nagyszerűen táncol, úgy banjózik, mint egy néger...

— Gaétan nem az, akihez feleségül mennek, Ginette.

— Sajnos. Ezért választottam magát. A jövőm érdekében.

— Talán azért is Ginette, mert szeretem.

— Hagyja azt az ósdi hangot. Mintha a mama beszélne. Ma szeret... és holnap? Gaétan is azt mondja, hogy szeret. Robert, Jacques és még sokan...

— És maga, Ginette?

— Én azt választom, aki mellett legbiztosabban élhetek a magam izlése szerint. Figyelmeztetem, hogy nagyon követelő vagyok. Nem akarom kijátszani, Bernard. Megcsináltam a számításomat. A papa háromszázezer frank hozományt ad, vagyis az ennek megfelelő tíz százaléka kamatoz. A maga keresete huszezer frank. Ez nem valami sok, de ha a papából kiszorítunk még vagy tízezer frankot, kezdetnek megelégedhetünk.

„A papa” Grimbach, a bornéoi kereskedel-

JOBBS LESZ A VIZ!

Kellenek-e külföldi szakértők? — Beszélgetés Tripa gépüzemigazgatóval

A körvezetékek létesítésével a gépüzemek 50 százalékkal megjavítják az aradi ivóvizet

ARAD, szeptember 12. A legutóbbi városi tanácsülésen — mint az Aradi Közlöny megírta — interpelláció hangzott el a víz ügyében és Lulai Cornel dr. az interpellációra adott válaszában kijelentette, hogy a víz megjavításának problémája hosszabb idő óta foglalkoztatja a város vezetőségét és hamarosan sor kerül a probléma gyökeres megoldására. Miután a víz kérdése elsősorban fontos a város polgárságára nézve, szükségesnek tartottuk megszólaltatni Tripa Mihály gépüzemigazgatót, aki — információink szerint — hónapok óta folytat kísérletezést ezen a téren.

— A kísérletek tényleg folynak — mondotta a gépüzemigazgató — s hamarosan tudni fogjuk, meg lehet-e véglegesen oldani a problémát külföldi szakértők bevonása nélkül. Addig is, míg a kísérletek befejeződnek, a város intézkedni fog aziránt, hogy a csővezetékek végeit összekapcsolják. Ha megvalósítjuk a kör-

vezetéket és eltűnnek a végek, legalább ötven százalékkal megjavul a víz és amellet megta- karitjuk a csőmosásokat. A csővégeknél ugyan is kevés a fogyasztás, a víz itt megáll és vasat, valamint mangánt old fel, amelyet magával visz a házivezetékekbe. A körvezeték megakadá- lyozza ezt és a víz állandó körforgása alapo- san emeli annak tisztaságát.

— Amennyiben az itthoni kísérletezéseink nem járnak eredménnyel, úgy a város külföldi, angol és német szakértőket hív meg Aradra. A szakértők megéjtik kísérleteiket és azoknak nyomán mindegyik tervezetet nyújt be az általa javasolt átalakításokról, valamint azok költségeiről. Az ügyben természetesen a városi tanács fog dönteni, úgy hogy a polgárság képviselőinek alkalmuk lesz hozzászólni a kérdés- hez. Az aradi városi gépüzemek mindenesetre igyekezni fognak mihamarabb megoldani ezt a fontos problémát.

A Lomási letartóztatott tisztviselői a temesvári tábla előtt

Csak holnap hirdeti ítéletet a táblai vádtanács Káldor Béla és Böhm Lajos szabadlábra helyezése ügyében

ARAD, szeptember 12. A Lomási Erdőpar két letartóztatásban lévő tisztviselőjének ügye most került másodikban a temesvári ítélőtábla elé. Mint ismeretes, az aradi vizsgálóbíró százötven- százötvenezer lej kaució ellenében javasolta Káldor Béla és Böhm Lajos szabadlábra helyezését azzal az indoklással, hogy a két tisztviselő szökéséről nem kell tartani, miután existenciájuk köti őket Aradhoz. A vádhatóság azonban megfélebbezte a vizsgálóbíró határozatát. Az aradi törvényszék az elmúlt héten foglalkozott Káldor Béla és Böhm Lajos ügyével. A törvényszék a vádhatóság álláspontjára helyezkedett és a tisztviselők további fogvatartása mellett döntött.

Igy került másodikban a temesvári ítélőtábla-

hoz a két tisztviselő ügye. A tábla Fehér-tanácsa ma tüzte érdemleges tárgyalásra a Lomási Erdőpar két tisztviselőjének ügyét. A táblai fő- ügyész előterjesztette a vád álláspontját, amely szerint a vizsgálat még csak kezdetleges stádium- ban van, így nem lehet meghatározni, hogy a bün- ügyi felelősségnek milyen mértékét kell alkalmazni a két tisztviselőre. Dr. Raicu Aurel védő hosszúságú és éles logikájú beszédben sorakoztatta egymás mellé a védelem indokait, majd arra kérte a táblát, hogy amennyiben nem tenné magáévá a védelem álláspontját, úgy döntsön a kaució ellenében való szabadlábra helyezés kérdésében. Az ítélőtábla úgy döntött, hogy a határozatot csak a holnapi napon fogja kihirdetni.

mi bank vezérigazgatója és főrészevényese.

Ginette tovább részletezi a programot. Egy nagy csukott autójuk lesz s az ő magánhasználatára egy kis ötlőerős.

— Természetesen kölcsönösen megőrizzük a szabadságunkat. Egymástól függetlenül jöhetünk-mehetünk. Azzal táncolhatok, akivel akarok. Akkor jövök haza, amikor jölesik. Szemrehányások kikapcsolásával.

Bernard az ajkát harapdálja.

— Majd erről máskor beszélünk. — mon-
ja röviden — most menjünk. Ránksötétedett. Megfáznak.

Ginette beül az autóba. Bernard látható el- kedvetlenedése nem izgatja. Sokkal jobban bi- zik a maga erejében. Egy mosolyával, egy te- kintetével újra lángra gyújtja. Ő, Ginette jól tudja, miért választja Bernard Lacombe-ot. A papa, Grimbach, megmondta, hogy ennek a fiunak jövője van.

Bernard ez este Ramonnal, az újgazdag bankárral vacsorázik. A desszertnél akar tár- gyalni vele az újfajta motocykli-motorról, a ta- lálmánvárról, amelyhez tőle reméli a szüven- ciót. Ettől a találkozástól sokat vár. Ha tőkét kap a találmányához, kész ember. Feleségül veheti Ginette-t. Kielégítheti esztelen fény- üzését...

De vajjon okosan cselekszik-e, ha feleség- ül veszi Ginette-et?... Most, hogy nem látja a gyújtó fekete szemeket, a melegen sápadt, sza- bályosan szép leányarcot, a józansága kercke- dik fölül. Ginette nem a megálmódott feleség. A hozománya is bizonytalan. Grimbach papa körül fruccsa hírek keringenek. Talán mégis csak okosabb volna Sarah Rozweigert feleségül venni, aki kerekén egy millió hozományt kap és háromszor annyit fog örökölni... És mégsem tudja rászánni magát, hogy olyan — mellet-
télje le az életét, akit nem szeret.

Bernard nehéz fejjel és nehéz szível megy a vacsorára. A desszert nem hozza meg a so- várgott eredményt. Ramont az újfajta motor- ciklomotor nem érdekli. De Bernard nem adja fel a harcot. Vacsora után a Folies-Bergère-be igyekszik, ahol találkozni fog Pierre Bastard- dal, a multimilliomos gyáros fiával, akit talán érdekelné fog a dolog. Egy estilapot vásárol és tekintete megakad a nagybetűs szenzáción:

— A Bornéoi Bank botránya. Hárommillió hiány. Grimbach vezérigazgató öngyilkossága.

Bernard lázasan falja a betűket. Aztán ic- higgadva mérlegeli a helyzetet. Ez után az er- kölcsei és anyagi csőd után Ginette lehetetlen parti. Ezt mondja az esze. De a szíve félénken ezt sugja: — Szegény kicsike!... most akarod cserbenhagyni, mikor szerencsétlen?...

Ginette-éknél, a Hausmann boulevardon minden a fejetején. A cselődség elszéledt. A lezárt ajtókon a hivatalos pecsét. Az egyik szobában vörösré sirt szemekkel Ginette és az anyja.

— Bernard... maga az egyetlen, aki gon- dolt ránk!

Ginette félrevonja:

— Bernard... visszaadom a szavát...

A nagy fekete szemek repdeső pillákkal, aggódva várják a sorsdöntő választ. És Ber- nard lecsokolja a könnyeket a gyújtó fekete szemekről.

Szegény Bernard!

Minden jó tanács, minden logika ellenére feleségül fogja venni a tönkrement Ginette-et, aki most, hirtelen rászakadt szegénységében még éhesebb a fényűzésre, mint eddig. Bernard maga is elitéli a gyengeségét és igazat ad azoknak, akik majd azt fogják mondani:

— Ezt az ostoba fiut jól befönték. Oko- sabbnak hittük.

És mégsem tehet másképp.

Kétségtelen megállapítást nyert Petrás Sári halálos autószerencsétlensége

A rendőrség letartóztatta a halálautó sofőrjét

ANTWERPEN, szeptember 12. Ma agnoszkálták a Schelde folyó mellett történt autókatasztrófa áldozatait, akiket — mint megírtuk — a folyóból fogtak ki. Megállapítást nyert, hogy az egyik halott Lady Horne, a másik pedig

minden kétséget kizáróan Petrás Sári.

Igy tehát bizonyos, hogy a nagy magyar prima-donna ilyen tragikus módon fejezte be életét. A

rendőrség letartóztatta a halálautó sofőrjét, gondatlanságból okozott emberölés címén.

A tragikus körülmények között elhunyt magyar művésznő, Petrás Sári holttestét különben Angliába szállították, ahonnan a család kívánságára Walmemerenben fogják örök nyugalomra helyezni.

Véres lej gurul le a vasúti töltésről

Helyszini riport egy borzalmas öngyilkosságról az arad—nagyvárad vasútvonalon

Ma hajnalban családi perpatvar miatt a vonat elé vetette magát egy óvarsándi parasztasszony — A vonat kerekei teljesen lemetszették fejét a törzsétől

ARAD, szeptember 12. Reggel hét órakor a nagyvárad-aradi személyvonat rendben görült ki a simándi állomásról és csendesen vitte utasait Arad felé. A kocsiban álmos utasok bóbiskoltak. Ó-Varsánd előtt egyszerre hirtelen éles sipolás törte meg a monoton dübörgést. A mozdony gőzsipjának rikoltó hangja behatolt az őszi reggelbe. A vonat csikorogva-reccsogva megállt. A kocsik megrázkódtak. A szundító utasok fejére leestek a csomagok a poggyásztartóból. Nagy ijedelem támadt. Ijedt arcok néztek kérdően egymásra. Mi történt? Leugrottunk.

Borzalmas látvány tárult szemünk elé: *egy levágott női fej a töltésen. A törzsnélküli fejből folyt a vér. A szemek megmozogtak, a száj még kinosan vonaglott. A vonat alól a töltésről női törzs gurult le. Egy parasztruhába öltözött, mezülábas női test. Egyik karja levágva és megcsontított nyakán hatalmas sugárban dült a vér a sinre és az olajos talpfákra.*

Az ijedt, álmos szemű emberek alig ocsudhatnak fel a megdöbbentő látvány hatása alól, azután pedig megrohanják a mozdonyvezetőt: Szerencsétlenség, vagy öngyilkosság?

A mozdonyvezető, *Batran István*, 30—55 év körüli, jól megtermett, szőke angol-bajuszos férfi, piszkos ruhájába megtörli olajos kezeit és nyugodtan feleli:

— *Öngyilkosság.*

Tehát öngyilkosság. Ritka alkalom: helyszini riport.

— Mintegy 50 méter távolságban láttam, a töltésmenti árokban üldögélni az áldozatot. Teljesen nyugodtan viselkedett. Nem lehetett arra gondolni, hogy végzetes tette készül. A mikor közelebb értem, a vonat az üldögélő nő felállt. Párhuzamosan kezdett a vonattal menni. Nem lehetett több a távolság közötté és a mozdony között, mint husz méter, amikor többet nem láttam, mert a mozdony szerkezete eltakarta előlem a kilátást. Nem gondoltam mondom, semmire. Csak arra lettem figyelmes, a mikor a fűtő ijedtségtől rémült hangon elkáltja magát: — *Lelekezni.*

A gyorsfékhez nyultam és mindent elkövettem, de már késő volt, mert a teljes sebességgel haladó vonatot lehetetlen úgy leállítani, hogy az 40—50 méternyire előre ne csusszon.

A szerencsétlenség megtörtént — vette át a szót *Batran István* mozdonyvezetőtől — *Schmidt Andor* fűtő. Nyomban, amikor elkiáltottam magam, láttam ahogy

a parasztruhás nő tizméterrel a vonat előtt hirtelen a sinre veti magát és fejét a sinre fekteti. Mielőtt még keresztül ment volna a mozdony, a sinre fektetett nyakon, lelekezett a vezető, de késő volt. A teljesen lelekezett kocsni előre csuszott vagy harminc métert és keresztülhaladt a sinre fektetett nyakon.

A vonatvezető — *Papp György* — egy papírra jegyez. 278—279 szelvénykő. Itt történt a megdöbbentő öngyilkosság. Lassan fellép a posta-kocsiba. Közben a borzalmasan megcsontított női testet kihúzzák a kocsi alól, hogy ne

vonszolja magával a vonat az öngyilkos testét. A vonatvezető trombitájába fúj. A mozdony megindul, tompán dübörgve tovább zakatol. (R. I.)

Még a délelőtt folyamán érdeklődött az Aradi Közlöny szerkesztősége az óvarsándi községhez az öngyilkosság közelebbi adatairól. Azt a választ kaptuk, hogy néhány perc előtt volt ott két fiatal gyermek, akik a mezőn játszadoztak és látták a borzalmas öngyilkosságot. Azonnal a községhez siettek és jelentették a tragédiát. A gyermekek előadása alapján kiderült, hogy az öngyilkost *Miska Jánosné* hívják, 18 éves komlói lakos. Óvarsándi leány volt. Nagy Péter gazdálkodó Katica nevű gyermeke. Ezelőtt két évvel ment férjhez *Miska János* komlói legényhez, Komlóra költözött, férje szüleiivel egy háznál laktak. Előbb kisebb összejövendések voltak az öngyilkos és anyósa között, később azonban napirenden voltak a civódások. Tegnap este is összevesztek. A szócsatának tettelegesség volt a vége. A férfiak nem voltak otthon és az anyós elzavarta a menyecskét. *Miska Jánosné* hazament Óvarsándra szüleihez. Elmondotta az esetet. Öngyilkossággal fenyegetődött, de később megnyugodott és azt ígérte, hogy visszamegy férjéhez Komlóra. De nem ment haza, az éjjelt a mezőn töltötte és reggel elkövette a borzalmas öngyilkosságot.

Kiélesedik Románia helyzete Görögországgal szemben

Görög hajók nem köthetnek ki román kikötőben

BUCURESTI, szeptember 12. Románia politikája Görögország ellen, mindegyre élesebbé válik. A kormány rendeletet bocsátott ki, amelyben megtiltotta, hogy a román vizeken lévő görög hajók román kikötőkben köthessenek ki.

Bratianu György zászlót bontott Temesvárott

„Nem ismerem szociális különbséget“

TEMESVÁR, szeptember 12. *Bratianu György* híve: ma délelőtt tartották népgyűlést, amelyen körülbelül 1500 ember, közöttük feltűnően sok lelkész vett részt. A gyűlést *Bratianu György* nyitotta meg, lelkes taps közepette, majd *Coste Gyula* volt prefektus, dr. *Zigre Miklós* volt államtitkár, dr. *Albu Cornel* aradi ügyvéd, *Concintu Iancu*, *Ciolcea* karánsebesi tanár, *Anghelescu* argesi kiküldött és dr. *Ghilezan* buziási delegátus mondtak beszédet.

Utánuk ismét *Bratianu György* emelkedett szólásra és méltatta a zászlóbontás jelentőségét, majd részletes programot adott. Kifejtette, hogy a szociális harmónia híve és szociális különbségről tudni nem akar.

Öngyilkosság a temetőben

Átvágta a nyakát a sírdombon egy nyomorba jutott temesvári nyugdíjas

TIMISOARA, szeptember 12. Ma délelőtt 11 óra tájban a gyárvárosi temető öre ellenőrző útja során hörgésre lett figyelmes, az egyik közeli sírdombon egy idősebb férfi kúpporgott, akinek nyakából és balkezeiből patkzott a vér.

A szerencsétlen ember átvágta torkát és balkezeinek ütőerét s a szó szoros értelmében vértózsában fetrengett.

Mellette egy élesre fent konyhakés és egy kép feküdt, amely az utolsó vacsorát ábrázolta.

A zsebében talált iratokból megállapították, hogy az életunt férfit *Winkler Dániel*nek hívják és a „Steg“ 75 éves nyugalmazott alkiszte, aki a gyárvárosi Pályaudvar-sor 1. szám alatt lakik. Két bucsutevelet hagyott hátra, az egyiket feleségéhez intézi, akiől érzékenyen bucsút vesz, a másikat a hatóságokhoz, amelyekkel közli, hogy

csekély nyugdíja miatt nagy nyomorban él

és ezért akar megválni az élettől. Utóbbi levelében elmondja, hogy már két ízben akarta felakasztani magát, de nem volt lelki ereje tettet végrehajtani. *Winkler Dániel* életveszélyes állapotban szállították a Bega-szanatóriumba.

Amanullah Bucurestiben?

Az Univerzál szerint nem Amanullah, hanem fivére érkezett a fővárosba.

BUCURESTI, szeptember 12. A bucuresti-i jelentések arról számolnak be, hogy *Amanullah* afgán exkirály váratlanul a fővárosba érkezett és a Grand-szállodában szállt meg. Az exkirály legidősebb fiával utazik és teljes inkognitóban érkezett meg Bucurestibe, egyszerű utasként. A lapok szerint *Amanullah* néhány napig marad a fővárosban, majd az ország más városait is meglátogatja.

A híradásokkal szemben az Univerzál mai száma közli, hogy nem *Amanullah*, hanem annak fivére, *Khahillach* kán érkezett Bucurestibe.

Kiélesedik Románia helyzete Görögországgal szemben

Görög hajók nem köthetnek ki román kikötőben

BUCURESTI, szeptember 12. Románia politikája Görögország ellen, mindegyre élesebbé válik. A kormány rendeletet bocsátott ki, amelyben megtiltotta, hogy a román vizeken lévő görög hajók román kikötőkben köthessenek ki.

Bratianu György zászlót bontott Temesvárott

„Nem ismerem szociális különbséget“

TEMESVÁR, szeptember 12. *Bratianu György* híve: ma délelőtt tartották népgyűlést, amelyen körülbelül 1500 ember, közöttük feltűnően sok lelkész vett részt. A gyűlést *Bratianu György* nyitotta meg, lelkes taps közepette, majd *Coste Gyula* volt prefektus, dr. *Zigre Miklós* volt államtitkár, dr. *Albu Cornel* aradi ügyvéd, *Concintu Iancu*, *Ciolcea* karánsebesi tanár, *Anghelescu* argesi kiküldött és dr. *Ghilezan* buziási delegátus mondtak beszédet.

Utánuk ismét *Bratianu György* emelkedett szólásra és méltatta a zászlóbontás jelentőségét, majd részletes programot adott. Kifejtette, hogy a szociális harmónia híve és szociális különbségről tudni nem akar.

A politikai morál-újászületéséről beszél, majd megállapítja, hogy az ország állampolgárainak együttes akarására, a rendre és szolidaritására van szükség.

— A kormány teljesen elhanyagolta a munkásságot, — mondotta — amelyet meg kell menteni. Elsősorban azonban a parasztságon kell segíteni, külföldi tőke igénybevételel.

Az egyenlőségnek és az igazságnak híve, ezért nem ismer faji és nyelvi különbségeket. Őt mindenben a megértés vezeti.

Bratianu György nagy tetszéssel fogadott beszéde után, a gyűlés üdvözlő táviratot intézett *Károly király*hoz, majd bankett volt. A gyűlés alatt néhány *Bratianu Vintila*-párti igyekezett zavart kelteni, de a rendőrség azonnal beavatkozott és az elégedetlenkedőket eltávolította.

Hogyan lett kegyvesztett a királynál az Aradi Tizenhármak hóhérsja

Bartha Albert könyvalakban kiadta az aradi 13 vértanu történetét, amelyet tavaly az Aradi Közlöny cikksorozatban közölt — Részlet Bartha Albert könyvéből

ARAD, szeptember 12. Az Aradi Közlöny tavaly márciusban feltűnést keltő cikksorozatban közölte Bartha Albert volt hadügyminiszter grandiózus riportját, melyben az aradi tizenhárom vértanu kivégzését írta meg részletesen a bécsi titkos levéltár hiteles adatai alapján. A cikksorozat az egész országban óriási érdeklődést keltett és még hónapok múlva is érkeztek levelek az Aradi Közlönyhöz, melyek pótlólag kérték a cikksorozat egyes részének elküldését. Bartha Albert műve most könyvalakban is megjelent és bizonyos, hogy hasonló érdeklődést fog kelteni. Az érdekes könyv az aradi Tizenhármak tragédiájában érdekesen írja meg Haynau bukását a következőkben:

Ami a tizenhárom aradi vértanu után maradt, azt elárverezték. A kivégzés után egy hónappal Damjanich özvegye Haynauhoz fordult és kéri, hogy kivégzett férje hagyatékából adjanak át neki valami emléket. Haynau ezt a levelet azzal küldi le Aradra, hogy teljesítsék a kérést. Erre a várparancsnokság tudatja, hogy minden le van foglalva s a kincstár javára mindent elárvereznek Hegyessy kincstári ügyész intézkedése folytán. Ez a válasz még Haynaut is dühbe hozza és ezt írja az aktára:

— Hier wurden Soldaten hingerichtet durch Diebe.

Egyébként a tizenhárom vértanu halála után tovább dolgozik az aradi hadbíró. Összesen ötvenhárom ítélet szól kötélfalra és 237 golyóhalálra. Az aradi tizenhárom kivül azonban már csak egy tisztelet löttek agyon, és egyet akasztottak fel. A többi 10—20 évig tartó várfogságot kapott. Elvitték őket Josefstadtbba, Brunnbe, Kufsteinbe, vagy a komáromi kazamatákba.

Néhány hónappal a nagy tragédia után keltört a legfőbb hóhér: Haynau karrierje is. Akiről egy kortársa gunyosan jegyezte meg:

— Haynau olyan, mint a borotva; használat után vissza kell tenni a tokjába.

Ennek a Haynauanak az iratai között ta-

láltak egy levelet, amelyben a császár első szárnysegédje, gróf Grünne tudatja Haynauval, hogy ezentúl a császár maga szándékozik kegyelmet gyakorolni, miért is legközelebb egy császári rendelet fog megjelenni, hogy az ítéleteket kegyelmezési javaslatokkal fel kell terjeszteni Öfelségéhez. Haynau személye ellen való bizalmatlanságot látott a királyi parancsban. Dühbe gurult és elrendelte, hogy a hadbírói ítéleteket, amelyek 1850. március elsejéig elkészülnek, terjesszék eléje. 403 ítélet érkezik hozzá az ország minden részében működő haditörvényszéktől és Haynau egy éjszaka alatt mind a 403 elítéltnak amnesztiát ad. Reggel pedig azt válaszolta Grünneknek, hogy már alig maradt valaki, aki felett kegyet gyakorolhatnak, mert akit csak lehetett, ő — elbocsátott. Haynau gesztusát Bécsben nagyon rossz néven vették és csakhamar megérkezik Grünne levele, melyben értesíti Haynaut, hogy a császár fárasztó állásából felmenteni szándékozik és a legmagasabb katonai kitüntetéssel fogja érdemeit jutalmazni. Erre a levélre Haynau azt válaszolta, hogy csakugyan fáradt és beteg; maga is el akar menni. A levelet így fejezte be: „A kiltásba helyezett katonai kitüntetést azonban semmiesetre sem fogadhatom el. Önök engem hóhérmunkára rendeltek ki, ezért nem jár katonai kitüntetés”.

A császár csakugyan nyugdíjazza Haynaut és kiutaltat számára 200 ezer forintot. Ez a vérdíj-utalvány az utolsó aktája a nagy tragédiának.

Hétfőn kezdődnek az iskolákban a tanítások

Bucurestiből jelentik: A közoktatásiügyi minisztérium közli, hogy az ország összes iskoláiban hétfőn megkezdődik az oktatás. A közoktatásiügyi minisztérium rendeletet adott ki, hogy az internátusokba csak orvosi bizonyítvánnyal vehetők fel a diákok.

Leányt akart szöktetni a curfici-i Don Todor, de nem sikerült

Modern leányrablás — apai segédlettel — Szomorú finálé — Don Todort letartóztatták

ARAD, szeptember 12. Vékony, csenevész, nyakát egészen a két csontos válla közé szorítja, csontos, görbe háta félenken támaszkodik a vizsgálóbíró szobájába vezető ajtóhoz. Hóhérsja, egész séges fogsor villan a szájában, amikor elkényszeredetten mosolyog. Ez a fiatal ember mindössze huszonkét esztendő. Ha például még harminc esztendővel ezelőtt lett volna huszonkét esztendő, talán egész más figurát festhettünk volna Don Jánosról, a leányszöktető lovagról. Ez a Don János, illetve tisztes nevén Todor, néhány nappal ezelőtt visszavarázsolta az Arad mellett fekvő Mácsa községbe a rég lovagi kor legendáját. Leányt szöktetett.

Don Todor az elmúlt vasárnap kirándult Mácsára egy kis leányrablásra, de a terv csak félig sikerült.

Az ellenfél szerepét Inean Gligor mácsai dúsgazdag földmives játszotta és Inean Gligor tizenhét éves Mária nevű leánya volt az elrabolt menyasszony. A lovag, ez alkalommal nem szíve sugalmának engedve, jelent meg a leány, ablaka alatt, hogy hogy csak egy pillanatra is láthassa szép dusan aláomló fekete hajtfürtjét, hanem előre megfontolt szándékkal, apjával együtt azzal a tervvel állított be Mácsára, hogy Mária elrabolja, elveszi feleségül és akkor, és akkor... megkapja az após vagyonának egy tekintélyes részét.

Don Todor, a lovag ezt így szépen megbeszélte családjával. A papa igen helyeselte az ügyet és vasárnap fel is kerekedett fiával együtt a szépen kiundált terv keresztülvételére. Utközben több kocsmába betértek. Mindenütt volt áldomás. Pedig nem jó előre inni a medve bőrére.

Az ambiciózus lovag egész nap ott somfordált Inean Gligor háza körül. Estefelé volt a nagy

jelenet. Erkély és minden egyéb színpadi kellék nélkül. Don Todor szerelmi vallomást tett, azaz megragadta Mária és a sikongó leányt magával hurcolta apja szekerehez, feldobta a szekerre, ő maga is felkapaszkodott, az apja a lovak közé csapott és utnak indultak a menyasszonnyal hazafelé.

A községben pertsze futótűzként terjedt el a leányrablás híre. Inean Gligor nem volt rest, hanem nyomban befogott szekerebe a csendőrségre sietett és egy csendőrrel együtt üldözőbe vette a leányrabló Don-családot.

Jobb lovaik voltak és csakhamar beérték Don Todor szekereit. A csendőr puskát fogott a lovagra, aki elődeivel ellentétben, feladta a harcot és kiszolgáltatta Mária. Inean papa jól megnézte, hogy a leánynak nem-e történt bántódása, aztán visszahajtatott Mácsára. A feljelentést természetesen megtette.

Ma délelőtt itt álltak a szereplők a vizsgálóbíró előtt. Don Todor bambán vigyorog Mária, aki kijelenti, hogy soha eszéágában sem volt a lovaghoz feleségül menni. Inean Gligor szívből örül leányának, de főleg annak, hogy nem kellett a Don-család legfiatalabb csemetéjével megosztani a vagyonát.

Don Todornek megmondják, hogy a vizsgálóbíró letartóztatta. A lovag egykedvűen emeli fel tarisznyáját a földről és indul a fogház felé. Még csak el sem bucsuzik szerelmétől, Mária felé. Don papa boszusan pödri a bajuszát és mustrálva méri végig Inean Gligort.

— A leány mégis a fiáné lesz — mondja az öreg Don.

Látszik az arcán, hogy nem is annyira a leányra, mint inkább a vagyonra gondol...

Gondos szülő iskolai felszerelést olcsón SÁNDOR FERENCNÉL vesz.

ERDEKES HIREK a világ minden tájáról

A csodatevő mumia. Londonból jelentik: Conan Doyle-ról, a nemrég elhunyt spiritiszta íróról beszélnek az alábbi érdekes történetet: Egy alexandriai régiségkereskedőnél sokáig hevert egy mumia, amely 35 évszázaddal ezelőtt valami királyi hercegnő földi porhüvelyé lehetett. A mumia már bomladozott, megromgálódott, Conan Doyle azonban megvásárolta, újra balzsamoztatta a mumiát és sikerült megmentenie a kezét. Ez a mumia — amint beszél — egymásután „művelte a csodákat”. Nemcsak ő maga csodatevő, hanem a szép festményekkel ékes fakoporsója is, amibe be van zárva. Számos angol katona — legalább Conan Doyle azt állította — aki a világháborúban, a Dardanellákhoz való elutazása előtt megérintette a csodatevő szarkofágot, sértetlenül tért vissza. Vagy egy másik eset. Hét fiatal hajadon évekig hiába várta, hogy megkérjék a kezét. Hallottak valamit a mumiáról, felkeresték a kitűnő író, aki aztán megengedte nekik, hogy érinthessék a mumiát. Ez megtörtént és a hét miss féléven belül férjhez ment. Ilyen volt Conan Doyle mumiája.

„Élő” karórát szerkesztett egy angol órász. Londonból jelentik: Egy angol órász szellemes szerkezettel „élő” órát konstruált. Ezt a karórát sohasem kell felhuzni. A szerkezet belsejében van elhelyezve egy kicsi inga, amely minden kézmozdulatra reagál, tehát folyton izog-mozog és minden, a legapróbb megmozdulása újabb energiát termel az óra kerekai számára, amelyek forognak, egyenletesen viszik a mutatót. Ez az élő karóra csak akkor jár, ha az inga mozog. Tehát ha valaki napokon keresztül mozdulatlanban tartja az órát, az mégis csak megáll, de abban a pillanatban újra megindul, ha megmozgatják. Pár pernyi mozgás elég ahhoz, hogy az óra egy napig pontosan járjon. Az órást az „élő” karórát Mary királynénak ajánlotta fel.

Harmadfélezer éves fa-matuzsálemek. San-Franciskóból jelentik: A kaliforniai hegyekben nagy tülevellű fák nőnek. Az egyik ilyen fa nemrégiben befejezte hosszú életét és a törzsén 2425 évgyűrűt számoltak meg. Ez az óriás tehát már Krisztus előtt fél évezreddel kitért a lombkarjait. 1827-ben Tenriffában a vihar kidöntött egy faóriást, amelynek életkorát a tudósok vizsgálata 8000 esztendőben állapította meg. A Szentföldön cédrusok és ciprusok zöldelnek, amelyek még tanul voltak a keresztes hadjáratoknak. Indiában ismernek egy fát, amelyet 2175 évvel ezelőtt ültettek el. Japánban 629-ben bujt ki a földből egy faóriás, amelybe nyolcszázöt császár vésette be a nevét. A természettudósok és hydromechanikusok hasztalan törnek a fejüket azon, hogy milyen erő hajtja fel a fában a vizet a talajból 60, vagy 90 méter magasságba. A fák évezredek óta gyűjtik a tapasztalatokat, mi emberek pedig csak Kopernikus, Galilei és Newton óta tudunk természettudományi alapon gondolkodni.

Állást követelnek az eunuchok. Angorából jelentik: A régi vidám és borzalmas Törökország végé. A császári hercegnők a filmnél kísérleteznek, a pasák tőzdespekulánsok lettek, az eunuchok kongresszust tartanak. A volt császári hárem és palotaőrök kongresszusa impozáns keretek között nyílt meg Konstantinápolyban. Az eunuchok elnökséget és tisztkart választottak. épp úgy, mint a többi társadalmi egyesület. Felháborodottan tiltakoztak a mai rendszer „nyárspolgári rövidlátása” ellen, amely parlagon heverteti őket. Memorandumot dolgoztak ki, amely szerint az állam, mint „női szakértőket” alkalmazza őket, ha nem is akkora fizetéssel, mint régen, amikor egy főeunuch többet keresett, mint egy miniszter, de legalább annyival, amennyiből tisztességesen meg tudnak élni.

Hatalmas gyászpompával helyezték örök nyugalomra Vass Józsefet

Koszoru-rengeteg a ravatálon — Beláthatatlan tömeg a gyászmenetben — Wlassics Gyula báró, Almácssy László és Klebelsberg Kunó beszélték a katalink fölött

Annyi volt a koszoru, hogy nem fért el a sirra

BUDAPEST, szeptember 12. Ma nagy gyászpompával helyezték örök nyugalomra a magyar nemzet nagy halottját, dr. Vass József népjóléti és munkügyi minisztert, miniszterelnökhelyettesét. A legfelsőbb és hivatalos köröknek, Budapest közönségének részvéte imponáló módon kapott megnyilatkozást a temetésén, amelyhez hasonló már nagyon régen nem volt a magyar fővárosban. Komor ünnepélyesség hangulata ömlelt szerte Budapesten, ma mindenki kegyelettel, fájdalommal szentelte gondolatát a „szegények szolgájá"-nak.

Reggel 9 órakor a kerepesi-uti temető halottasházában Hunkár Géza apátplébános beszentelte dr. Vass József koporsóját, majd impozáns gyászmenetben megindult a tömeg a parlament kupolacsarnoka felé, ahol ravatálra helyezték. Az uccákon utközben hatalmas fekete gyászlógók lengtek. A forgalom szünetelt és az emberek kalaplevéve állottak az uttesteken. A parlament bejáratánál már halomban álltak a koszorúk, amikor dr. Vass József koporsójával a menet oda megérkezett.

Beengedik a tömeget a parlament kupolacsarnokába

Ekkor már ezrével gyülekezett a nép a parlament főbejárata előtt. A tíz óra óta egymásután érkező koszorúk száma már ötszázra rugott. Elsőnek Márkus Miksa az Újságíró Egyesület elnöke jelent meg és helyezte el az újságíró testületnek nevében koszoruját. Dél felé Dréhr Imre népjóléti államtitkár annak az óhajlásának adott kifejezést Korattóth Jenő parlamenti házagnak, hogy az épület előtt hullámozó tömeget be kell engedni dr. Vass József katalinkjához, hiszen ő a nép embere volt. A házagny ki is adta az utasítást a tömeg bebocsátására és az emberek kettős sorokban vonultak be leróni gyászukat a miniszter földi maradványai előtt.

A képviselőház kupolacsarnoka kint is, bent is gyászpompába öltözött. Jobbról-balról gyászruhás parlamenti alabárdosok álltak díszőrséget a Szent László-árvaház és a Szent Imre internátus díszgyenruhás növendékeivel egyetemben. A koporsó mellett a Szociális Missziótársulat nővérei imádkoztak szüntelenül. A katalinkhoz odakészítették dr. Vass József infuláját, misekönyvét, áldozókelyhét.

A kormányzó koszorúja

A csarnok aranycsillára gyászfátyollal volt bevonva. A katalink mögötti drapérián fekete kereszt csüngött alá. A koporsó lábánál a család koszorúja feküdt, szallagján a következő felírás: „Drága Józsefnek — Mama, Mária, Ferkó és János.” A koszorut a miniszter papi cingulumja fogta át. Középen Horthy Miklós kormányzó koszorúja állott, ezzel a felirással: „Kegyelete jeléül — Magyarország kormányzója.” Mellette gróf Bethlen István hatalmas fehérrossza koszorúja nyugodott, rajta ez a felirat: „Szeretett munkatársunknak és barátomnak halála és tisztelete jeléül — gróf Bethlen István.” Mellettiük foglaltak helyet József főherceg, a képviselőház, dr. Ripka Ferenc főpolgármester és a magyar kormány koszorúja. Jobbra volt található a hercegprímás kék-fehér szallagos koszorúja ezzel a bucsumondattal: „A haza és egyház hűségese szolgájának — Az ország hercegprímása.”

A koporsó előtt két emelvény között vörös párnán állott dr. Vass József három legfőbb kitüntetése: az I. osztályú Erdemkereszt, a Legfelsőbb Dicséret Elismerés és a Vörös Kereszt legmagasabb kitüntetése.

Valamivel háromnegyed négy után megérkezett Horthy Miklós kormányzó, aki a részére fermtartott, külön gyászdrapériával be-

vonat karosszékekben foglalt helyet. A három soros félkör alakban körülfutó széksorokban elől a kormány tagjai ültek. Az első helyen Klebelsberg Kunó gróf, vallás- és közoktatásügyi miniszter, miniszterelnök-helyettes, mellette Almácssy László a képviselőház és báró Wlassics Gyula a főrendiház elnöke, kissé hátrább Vakkó Lajos, Bud János, Mayer János, dr. Szečovszky Béla, Wekerle Sándor, Zsitvay Tibor és vitéz Gömbös Gyula miniszterek voltak láthatók. Mellettiük Kárpáthy Kamilló hadsereg főparancsnok, Juhász Andor a Kuria elnöke, baloldalon pedig József és József Ferenc főhercegek, valamint a magyar egyházi és politikai élet előkelőségei várták a szertartás megkezdését. Amidőn dr. Serédy Jusztinián hercegprímás is megérkezett, főlhangzottak a gyászszertartás dalai.

A gyászszertartás után, amelyet maga a hercegprímás végzett fényes papi segédlettel, elsőnek Wlassics Gyula báró a felsőház nevében bucsuztatta el az elhunytat, majd Almácssy László a képviselőház és Klebelsberg Kunó gróf, kultuszminiszter a kormány nevében beszélt. A koporsóban ezután elhelyezték az elhunyt miniszter apjának sírjáról hozott rögöket.

A Timisiana vezetői továbbra is fogva maradnak

Oprea, Arzenovici és Mero vizsgálati fogságát harminc nappal meghosszabbították

KOLOZSVÁR, szeptember 12. Az Aradi Közlöny ma reggeli számában beszámolt arról, hogy a törvényszék vádtañacsá tegnap ülést tartott, amelyen Oprea János temesvári kamarai elnök, Arzenovici pénzügyigazgató-kormánybiztos és Mero bankigazgató további fogvatartásának kérdését tárgyalta. A vádtañacs, mint ismeretes, az ítéletkihirdetést a mai napra halasztotta és déli fél egy órakor közölte a bíróság a Timisiana letartóztatott igazgatóival döntését.

UJABB KULTURSÉRELEM Egy kiásott rendelet alapján

KOLOZSVÁR, szeptember 12. A kolozsvári Magyar Színház ma meglepő rendeletet kapott a munka- és közegészségügyi minisztériumtól. A rendelet értelmében minden színre kerülő darab, továbbá a műsortervezet a munka- és népjóléti minisztérium ellenőrzése alá esik és ezt az ellenőrző munkát a minisztérium kebelében alakult népnevelési bizottság végzi. Ennek a bizottságnak tagjai a látványossági osztály főnöke, a bucaresti-i rendőrprefektúra egy megbízottja és végül a drámai és zenekritikusok szindikátusának egy tagja.

A rendelet szerint úgy a műsort, mint a darabot legalább öt nappal a bemutatás előtt a bizottsághoz kell juttatni s azt jóváhagyás esetén vizummal látják el. Amí az előadás menetét illeti, a kosztüm és díszlet felülvizsgálását a helyi cenzorok fogják ellátni. A bucaresti-i bizottság döntése kötelező és nem felebbezhető meg. A bizottság büntető szankcióval is élhet a színigazgató ellen és pedig első esetben megint, visszaesés esetében pedig a koncesszió visszavonásával sújthatja.

A minisztérium megjegyzi, hogy a rendeletet az 1926. március 24-én kelt színházi törvény alapján bocsátotta ki. Kolozsvár kisebb-ségi köreibben a rendelet óriási felháborodást

Makzók és imakönyvek Kerpelnél.

Elindul a menet a Pantheon felé

Öt órakor indult el az impozáns menet az egyetemi templom felé. A rendőrök díszszakasza után a vitézek festői csoportja következett, majd a népjóléti minisztérium és népjóléti intézmények összes tisztviselői haladtak. Tíz kocsin vitték ezután a koszorukat, ezek után a szerzetesek és papok következtek, akik dísztelen tölgyfakeresztet vittek.

Majd a hat fekete ló által vont gyászkocsi következett a koporsóval, kétoldalt fátylásokkal. A gyászkocsi után haladtak a kormány tagjai, a társadalmi előkelőségek, küldöttségek, zászlókat vivő hajduk és a nagyközönség. Az egyetemi templomban Zichy kalocsai érsek újra beszentelte a halottat és utána az oltár alatt lévő pantheonban elhelyezték utolsó nyugalóhelyén Vass Józsefet.

Az ország minden részéből küldött koszorúk óriási tömegére nézve jellemző, hogy azok nem értek el a Pantheonban levő sírján, ezért csak a kormányzó, a kormány és a család koszorúi maradtak ft. A többi koszorúról leszerelték a szallagot és azt helyezték el a siron.

Ma délelőtt egyébként több mint ezerkét-száz templomban mondtak a magyar vidéki városokban misét dr. Vass József lelki üdvéért. A temetés órájában megkondultak a harangok és annak tartama alatt szüntelenül zugtak.

A vádtañacs a főügyész és a vizsgálóbíró előterjesztését elfogadta és

mind a három gyanúsított további 30 napos vizsgálati fogságát rendelte el

A vádtañacs elnöke a döntés kihirdetésekor megjegyyezte azt is, hogy a törvényszék nem zárkózik el a vádlottak kaució ellenében való szabadlábra helyezésétől. Mind a hárman a vádtañacs döntését megfelelőbbnek és a tábla kedden dönt az ügyben.

szigoruan ellenőrzik a magyar színházak műsorát

keltett és súlyos visszaesést látnak a magyarság vezetői a multbeli helyzettel szemben. Nagy akció indult meg, hogy a rendeletet hatálytalanítsák annál is inkább, mert a minisztériumnak ilyen ellenőrzési jogot a törvény csak a működő társulatokkal szemben biztosít.

Az aradi mozik mai műsora

CENTRAL: Premier. ISTEN AZ OCEÁN FELETT, hatalmas filmregény a Sárga-tenger ópiumcsempészeiről. Főszereplők: Richard Bartholmes és Betty Compson. Ezt megelőzi egy quartett a RIGOLETTO operából Beniamino Gigli, Giuseppe de Lucca, Marion Talley és Janette Gordon, a newyorki Metropolitan Opera tagjaival. — Előadások 5, 7 és egynegyed 10 órakor. Kezdekor az ajtók bezáratnak.

SELECT: 5 és 7 órakor.

MODERN (Marosparti nyári mozgó): egynegyed 10 órakor. Kálmán Imre világhírű operettje után készült nagyszabású filmjáték: CIRKUSHERCEKNŐ. A főszerepekben: Harry Liedtke, Hans Junkermann és Verebes Ernő.

ELITE: 5, 7 és egynegyed 10 órakor. Uj műsor. VIPERA, Dráma. Főszerepekben: Marlene Dietrich és Fritz Kortner.

GRADISTE: 7 és 9 órakor. Uj műsor. CSA-SZÁRNÓ IBOLYAI, Történelmi dráma, főszerepben a világhírű Raquel Meller.

HIREK

Helyszini közvetítés

Nemrég, amikor az olasz-magyar válogatott mérkőzés lefolyását a rádió közvetítette, az összecsapás előtt felzengett egy érces férfihang és lelkes beszédben buzdította nemes küzdelemre a szembenálló csapatokat. Vass József hangja volt ez a kemény bariton és a magyar miniszterelnök helyettesének beszédét izgalommal hallgatta a sportesemény lázában égő aradi sportközönség a rádiókészülékeknél.

Ma délután 5 órakor ismét helyszini közvetítést adott a budapesti Studio: Vass József temetését közvetítette az Országház kupolacsarnokából. És Aradon, Debrecenben, Bucurestiben, Londonban, Amerikában, mindenütt, ahol magyarok élnek, meghatóan, könnyes szemmel veszik körül a rádió hangosan beszélőjét, amely az éteren keresztül világra röpti a beszédeket, amik Vass József ravatalánál hangzottak el a budapesti parlament kupolacsarnokából.

Unnepélyesen zúgnak a katolikus templomok harangjai és a megilletődött, gyászos hangulatban tisztán, erősen hangzik Wlassits Gyula báró, Almásy László, Klebelsberg Kuno gróf és a többi szónokok gyászbeszéde, amellyel Vass Józsefet bucsuztatják. A Dunaparton hatalmas tömeg hullámoz, a kupolacsarnokban Magyarország vezetőférfiai állják körül a ravatalt és Aradra a technika csodájának szárnyain száll a sok szép gyászbeszéd, árad a szomorúság: időelött, erejének teljében hirtelen meghalt egy értékes magyar ember — Vass József.

— **Júlián újra hivatalában.** Bucurestiből jelentik: Júlián igazságügyminiszter vasárnap érkezett Bucurestibe és átveszté hivataát.

— **Csehszlovákia ipari ellenszoportot akar alakítani.** Bécsből jelentik: A Neue Wiener Nachrichten szerint a cseh kormány törekvése az, hogy az agrárblokk ellensúlyozására megalakítsa az ipari államok ellenszoportját. A szálak Ausztria felé vezetnek, Németországról azonban egyelőre szó sincsen.

— **Jó eredménnyel zárult az aradi jegyzőiskola felvételi vizsgálja.** Ma véget ért a felvételi vizsga az aradi jegyzőiskolában. A vizsga szép eredménnyel zárult, amennyiben a jelentkezett 33 jelölt közül 30 sikeresen átment, míg a másik három javító vizsgát tesz.

— **Ujabb kurd-perzsa összeütközés — 13 halottal.** Londonból jelentik: Irak északi részében összeütközés történt a kurdok és perzsák között. Az összeütközéseknek 13 halottjuk és 35 sebesültjük van.

— **Letaszították a mélységbe a zoborhegyi csehszlovák emléktáblát.** Prágából jelentik: A Prágai Magyar Hírlap híradása szerint, a Zobor-hegyen lévő csehszlovák emléktáblát, amelyet az 1918-ban felrobbantott magyar millenium-emlékoszlop helyére állítottak fel, ismeretlen tettesek egy szakadékba dobták. A csendőrség megindította a nyomozást. A lap szerint ez a nyomozás bizonyára jobb eredménnyel fog járni, mint az, amelyet az 1918. évi robbantás idején vezettek be.

— **Meggyilkolták egymást a házastársak egy tehén miatt.** Budapestről jelentik: A nagykirálysági országuton halva találták Fekete József gazdálkodót és feleségét. Megállapítást nyert a nyomozás folyamán, hogy a gazdálkodó összevesztett a feleségével egy tehén miatt, összeverte rokonait, majd az országut felé igyekvő felesége után rohant. Az országuton összeverekedtek a házastársak és addig verték egymást, míg eszméletlenül összeestek. Haláluk oka elvérzés volt.

— **Működik az Asana-vulkán.** Tokióból jelentik: Az Asana-vulkán ma ismét kitört. A lávafolyam nagy pusztítást vitt végbe. Alávaomlásnak egy emberáldozata is van.

— **A szalárdi rablógyilkos a törvényszék előtt.** Pécsről jelentik: A törvényszék ma kezdte meg Ambrus István csendőrmester gyilkossági ügyének tárgyalását. Az őrmester februárban Szalárdon meggyilkolta Bodenlos Ilona 60 éves postamesternőt és annak 70 éves nővérét, majd 1474 pengőt rabolt el a kasszából. Az ügyész a vádbeszédben kétélváltali halált kért. Itélet csak holnap lesz.

Poligámiát sürget egy tudós az angol nők

Két millió nő a véneányság siralomölggyében — A női érdekekben egyesületek egyelőre erősen tiltakoznak a »többnejűség telepének« terve ellen —

LONDON, szeptember 12. Steward Chester, ismert angol statisztikus és tudós, a napokban érdekes cikkben számolt be az angliai férfihányról. Szerinte kétmillió férfivel kevesebb van a szigetországban, mint amennyire szükség volna és így legalább ugyanennyi nő kénytelen bus magányban tölteni életét. Chester megható szinnekkel ecseteli az egyedül élő nők szomorú helyzetét és arra a megállapodásra jut, hogy mintán pillanatnyilag nehéz volna kétmillió darab jól kifejlett példány férfit előteremteni, csak egy módon segíthetne a nőkn: úgy, hogy egy férfi több nőt is vehessen el.

Chester szerint ez egyáltalában nem erkölcssten, mert hiszen ezt az utat követte Mohamed is, amikor még kevés híve volt. Már pedig Mohamed közismerten erkölcsös férfi volt. Szerinte a többnejűség nem jelenthet nagyobb anyagi megterhelést a férfiakra, mert ma már minden rendes nőnek van foglalkozása és így a második, harmadik, esetleg tizenhatodik feleség így is, úgy is maga tartaná el önmagát és családját. Lényegében az aszszonyok helyzete sem lenne rossz. A nők ki-

váló barátja már ki is szemelt megfelelő területet Eastburne közelében és felhívást intézett az angol nőegyesületekhez, hogy támogassák munkájában.

Felhívásában hivatkozik arra, hogy a mai embernek számolnia kell a mai viszonyokkal és ha nem akarja felesleges gondokkal és fájdalommal eltölteni életét, akkor új utakat kell követnie. El minden gonddal — mondja — és jöjjön minden nő számára a családalapítást lehetővé tevő többnejűség.

Hír szerint az angol nőegyesületek a legnagyobb megbotránkozással utasították vissza Chester ajánlatát és kijelentették, hogy bár elismerik, egyedül valóban nem vidám az élet, méltóságukon alulnak tartják, hogy komolyan foglalkozzanak a dologgal. Chestert azonban nem kedvetlenítette el az angol hölgyek elutasító álláspontja, hanem mint azt egy újságírónak kifejtette, mégis megalapítja az eastburnei kolóniát és azután majd ha a nők látják, hogy milyen áldásos és egyszerű élet folyik ott, akkor tömegesen állnak majd az ő oldalára.

Hir Stan Vidrighin lemondásáról

BUCURESTI, szeptember 12. Ma délután az a hír terjedt el, hogy Stan Vidrighin CFR-vezérigazgató lemondott állásáról. A hírt hivatalos helyen nem erősítették meg.

— **Ha nincs leengedve a vasúti sorompó.** Budapestről jelentik: Ma hajnalban egy vonat elgázolt Mátramindszent községnél egy teherautót. Két munkás meghalt, a sofőr és két másik munkás halálosan megsebesült, míg egy munkás súlyos sérüléseket szenvedett. A szerencsétlenséget ismét az okozta, hogy nem volt leengedve a vasúti sorompó.

— **Autóalkatrészeket lopott a szomszédjától.** Janka Gyula 20 éves péksegéd, Virág-uccai lakos 4800 lej értékű autóalkatrészeket lopott a vele egy házban lakó Kalocsai Gusztávtól, aki jelentést tett a rendőrségen. A rendőrség letartóztatta Jankát. A kihallgatása során elismerte, hogy tényleg ő követte el a lopást. A tolvajt holnap adják át az ügyészségnek, aki egyébként már többször volt büntetve kisebb lopásokért.

— **A rendőrség leszereltette a Munkás Otthon telefonját.** Ma délelőtt Margescu osztályvezető komisszár megjelent a Munkás Otthonban, egy postahivatali telefonszerelővel és leszereltette az ottani telefont.

— **Robbanás egy parafingyárban — két halott.** Prágából jelentik: Csütörtökön délelőtt a vrsevicei parafingyárban robbanás történt, amelynek halálos áldozata is van. Az egyik munkásnő gyermekével együtt a parafinforzó körül tartózkodott. A robbanás után a munkásnő ruhája meggyulladt és ugyancsak tüzet fogott a gyermek ruhája is. A munkásnő megakarta menteni gyermekét, de mindketten odaveszttek.

— **Borzalmas vérfürdő Szalontán.** Szalontáról jelentik: Borzalmas kettős gyilkosság történt tegnap Szalontán. Albert József munkás, aki a Cserepes tanyán dolgozott, epileptikus rohamában, a kezében lévő kapával agyonvágta édesapját és a közelében dolgozó munkásasszonyt, Mészáros Sárít. A szerencsétlen ember a kettős gyilkosság elkövetése után dühöngeni kezdett és örvöngési rohamában felgyújtott egy szénakazalt. A mezőn dolgozó munkások erre vas és kődarabokkal addig dobálták Albert Józsefet, amíg az véresen eszméletlenül esett össze. A gyilkost ezután a szalontai kórházba szállították.

— **Szönyegkiállítás Aradon.** Vasárnap délelőtt nyílt meg a Kulturpalota kiállítási terében a felsőmarosmenti szönyegszövőtelep „Branco” szönyegkiállítása. Belépés díjtalan.

— **U. Éghy Ghyssa torna- és művészi tánckurzusainak beirótása megkezdődött.** Gyerekek, nagyleányok, asszonyok részére. Ortutay-palota.

— **Sírköfelavatás.** Nehal Reusz Sándor síremlékének felavatása folyó hó 14-én, vasárnap délelőtt 10 órakor lesz.

— **A Színházi Élet az Aradi Közlöny strandszűpségversenyéről.** Az Aradi Közlöny emlékezetes strandszűpségversenyének hullmai tulsaptak az ország határait is és a múlt hónapban az aradi Neptun-strandon lefolyt, nagyarányú társadalmi eseményről most a Budapestben megjelenő Színházi Élet között szép, képekkel tarkított cikket Egyik felvétel a szépségverseny zsűrijét ábrázolja, a másik pedig a szépségkirálynőt és két udvarhölgyét. Mindkét felvétel Fessler Róbert aradi fotóművész kiváló munkája.

— **A Standard-gyármányok nagy sikere a bucaresti-i rádiókiállításán.** Bucuresti-i munkatársunk jelenti: Vasárnap délelőtt Miklós királyi herceg megnyitotta a második nemzetközi rádiókiállítást, melynek sikere jóval meghaladja a tavalyi kiállítás eredményeit. A kiállítási helyiségek berendezése is arra vall, hogy a kiállítók sokat tanultak és tapasztaltak az elmúlt évben. Különösen a Tunggram- és Standard-gyármányok népszerűsége tünt fel, mert annak dacára, hogy ez évben nem láthatók külön pavillonban, mégis 10—12 viszonteladó és importőr állította ki azokat, mint az új rádióév szenzációját. Az új Standard-készülékek rendkívüli technikai tökéletességüknek köszönhetik sikerüket, a Tunggram csőszériák pedig a legmodernebb típusokat ölelik fel. A bucaresti-i rádiókereskedők körében a most megnyitott kiállításnak sokkal nagyobb erkölcsi és anyagi sikert jósolnak, mint a tavalyinak. Ez a bucaresti-i leadóállomás egy éves működése után, joggal el is várható, viszont a közönség is meggyőződhetett arról, hogy a rádiótechnika már annyira fejlődött, hogy aránylag csekély összegért, már nagyon jó készülékek kaphatók, ebből a szempontból is a Standard-készülékek külön szenzációt jelentenek.

— **Áramszünetelés.** A villanytelep igazgatósága értesíti nb. fogvasztóközönségét, hogy vezetékcsere miatt, folyó évi szeptember hó 14-én reggel 7 órától, délután 4 óráig, az áramszolgáltatás szűnetelni fog: 1. Strada Mocioni, Ghiba Birta, Marasesti, Cosbuc és környékén. 2. Pernvávában (Erezsébet-városban).

— **Gyógyszerészek közgyűlése.** Az erdélyi és bánáti gyógyszerészek egyesületének aradmegyei tagozata f. hó 14-én, vasárnap d. e. 10 órakor tartja évi rendes közgyűlést Aradon a városháza kis tanácstermében, melyre ezuton is meghívja, teljes számban elvárja a tagokat. Az elnökség.

Elvesztette a fogadást — kioperáltatta a vakbelét

New-Yorkból jelentik: Ismét egy újabb példa az angolszászok fogadási örületéről. Egy amerikai bankár az autóján utazott. Egyszerre valami furcsa zaj üti meg a fülét, amely — azt hitte — a motorjából jön. Megállapodott tehát egy falunál és elvitte az autót egy gépészhez. A gépész meghallgatta a zajt és azon a nézetén volt, hogy az nem a motorból, hanem egy rugótól származik. A bankár megmaradt előző állítása mellett, ezért fogadást ajánlott fel.

A tét azonban magasabb összeg volt, amennyi pénze nem volt a gépésznek, de viszont egy bizarr ötlete támadt és azt ajánlotta, hogy aki veszít, az kioperáltatja a vakbelét. Erre mind a ketten (ahogy illik) közjegyzőhöz mentek és ott írásba foglalták a megállapodást. A gépész csak ezután nyitotta ki és vizsgálta meg az autót. Szerencsétlenségére megállapította, hogy nem neki van igaza, hanem a bankárnak, mert a zaj tényleg a motorból származott.

Másnap a bankár egy kis spirituszos üvegben egy csinos, egészséges vakbelét kapott, a gépész vakbelét, aki, mint telivér amerikai, állta a szavát

Geniben békekonferencia — Franciaország kettős haderőt vonultat fel a legyvergyakorlaton

PARIS, szeptember 12. Most, amikor Geniben javában folynak a tanácskozások az európai béke érdekében, Weigand tábornok a francia hadsereg parancsnoka kijelentette, hogy a jövő évi hadgyakorlatok alkalmával kétszeres haderőt fog felvonultatni, amely az ideinél kétszer nagyobb területen fog operálni.

Ismeretes, hogy az idén Franciaország százezer embert és több mint 500 repülőgépet vonultatott fel. A tábornok kijelentette, hogy a haderő motorizálást még fokozottabb mértékben kell végrehajtani, továbbá kapcsolatot kell teremteni rádió útján a szárazföldi hadsereg és a légi flotta között. Ezt azonban csak hadgyakorlatok alkalmával lehet tökéletesíteni.

FILM KÖZLÖNY

Isten az Ocean fölött

Hangosfilm sajtóbemutató a Centralmozgóban

A rendezői ötletesség és az írói fantázia nagyszerűen párosul ebben az érdekes és izgalmas filmjátékban. Szentimentális történet, amely felöleli a rendezés technikájának minden hatástkeltő ötletét. Látunk tengeri kalózkodókat, égő hajókat, amelyből a halálfélelemtől örjöngve menekülnek. Plasztikusan megfilmesítve tárja elénk ez a történet, a hajótöröttek borzalmas szenvedéseit. Az éhség, a szomjúság kinjaitól tébolyultan vetik magukat a tengerbe a szerencsétlenek. Megjelenik a cápa. Megrázó, szinte borzalmas realitás. A hajótöröttek végre, amikor már minden reményüket elvesztették, hajót látnak a láthatáron. Sikeresül elérniök. A hajón halálos csönd. Felkuszniak a fedélzetre. Ott akasztott ember árnyékától borzad meg a néző. A fedélzetet halottak borítják.

Lent a hajófenéken dőzsölnek a matrózok, akik meggyilkolták a tisztet, mert értékes gyöngyszállítmányt sejtene a hajón. Harcok, küzdelmek a lázadókkal. Minden perc meghozza a maga izalmát és a maga érdekes, változatos eseményét. Film, amelynek minden jelenete lekötő és végig feszült figyelmet igényel. Ennek az izgalmas, változatos filmnek izgalmas eseményein végighúzódik egy kedves, hangulatos, szentimentális történet. Kísérő zenéje is jellemzi a rendezői gondosságot. A zene kifejezően kísér végig minden változást. Együtt él az eseményekkel és átveszi a jelenetek minden hangulatát. Érdekes hangosfilm, érdemes megnézni és meghallgatni.

A földművelési minisztérium feltűnést keltő kommunikéje Vaida birtokcseréje ügyében

Törvényes formák között cserélt birtokot a belügyminiszter

BUCURESTI, szeptember 12. Politikai körökben nagy feltűnést keltett az a kampány, amelyet egyes bucaresti-i lapok Vaida belügyminiszter ellen indítottak a kisjenői birtokcseréje ügyében, amelyről részletesen beszámoltunk. A cikkek nyomán most hivatalos nyilatkozat hangozott el a földművelésügyi minisztérium részéről, amely a következő kommunikéját adta ki az ügyben:

— A közvélemény felvilágosítása céljából — mondja a nyilatkozat — dr. Vaida Sándor birtokcseréje ügyében az alábbi magyarázatot adjuk:

1926. december 23-án Garofliú, akkori földművelésügyi miniszter átiratban kérdést intézett dr. Vaida-Voevod Sándorhoz, hajlandó volna-e az államnak eladni a szamosmegyei Olpret községben levő birtokát, ahol az állam állattenyészetet akar létesíteni. 1927. január 18-án Vaida dr. válaszolt és kijelentette, hogy a birtokot nem óhajlja eladni, azonban hajlandó cseréire, ha az állami rezervákból megfelelő területet kapna.

Két hónappal később a minisztérium felkérte Vaidát, válasszon az aradmegyei kisjenői, a krassómezei berzoviai és a temesmegyei unipi birtokok között. Néhány nap múlva a földművelésügyi miniszter a felsorolt birtokok közé még a gihiladi birtokot is beiktatta. Vaida dr. válaszában közölte, hogy a kisjenői vagy gihiladi birtokot választja és az állam adja a kettő közül azt, amelyiket jónak találja. Májusban a minisztérium a kisjenői birtok átadása mellett döntött.

— A földművelésügyi minisztérium — folytatja a kommuniké — Tenoc agrártanácsost és Ciomac vezérfelügyelőt bízta meg a birtok felbecsülésével, amelynek megtörténte után az agrárbizottság jóváhagyta a cserét. Egyben megadta a szükséges utasításokat az

aradmegyei és szamosmegyei agrártanácsosi hivataloknak. 1927. június 10-ikén, amikor már Argetoianu C. volt a földművelésügyi miniszter, a minisztérium táviratilag felüggesztette a cseréje végrehajtását és 1927. decemberében Vaida dr. kérte az agrár-bizottság határozatának felüggesztését mindaddig, míg az igényjogosult nádobi parasztságot ki nem elégítik. 1928. áprilisában a minisztérium megsemmisítette a cserét. 1930. május 13-án a földművelésügyi minisztérium jogi osztálya megállapítja, hogy az Argetoianu volt miniszter által történt megsemmisítés törvénytelen, miután a cseréje előkészítése teljesen a törvényes formák között ment végbe.

A kommuniké általános feltűnést keltett és a lapok élénken kommentálják a földművelésügyi minisztérium nyilatkozatát.

A liberális párt egyelőre nem foglal állást a koncentrációs kormány ügyében

BUCURESTI, szeptember 12. A liberális párt vezetői Bratila Vintia lakásán tartották mai értekezletüket, amelyen a pártelnök hosszabb memorandumot olvasott fel és ebben kifejtette az ország gazdasági és pénzügyi problémáit. Megtárgyalták a Mama-kormány gazdasági politikáját is és megállapították, hogy a helyzet pillanatnyilag úgy pénzügyi, mint politikai szempontból nem világos és így nem foglalkozhat állást a felmerült koncentráció kérdésében.

A koncentrációs kormány gondolatával csak akkor foglalkozhat a liberális párt, ha tudatában lesz annak, hogy ennek a kormánynak milyen feladatokat kell megoldani.

A lószállító Bergerné protezsálása miatt sulyos következmények hárulnak Farkas József volt aradi kulturpalotai könyvtárnokra

BUDAPEST, szeptember 12. Dr. Farkas József fővárosi bizottsági tag, volt aradi kulturpalotai könyvtáros ügye erősen foglalkoztatja Budapest közigazgatási köreit. Illetékes körök egész ellentétes módon adják elő a szállítási affér történetét. A Lóhus-üzem vezetősége — amint az Aradi Közlöny jelentette — úgy állítja be a dolgot, hogy Farkas egy Bergerné nevű hölgyvel jelent meg a fővárosi üzemnél, előbb belső ügyekről beszélgetett és azután felhívta az üzem figyelmét a vele megjelent hölgyre. Bergerné átadott egy kérvényt, amely szerint hajlandó volna a lóhus-üzemnek lovakat szállítani. Bergerné meg is kapta a megbízást a lovak szállítására.

Ezzel szemben Farkas azt állítja, hogy nem is ismeri azt a bizonyos Bergernét, csupán annyi összeköttetése volt vele, hogy a községi polgári pártban ajánlották neki és ebben az ügyben egy cédulát nyújtott át, amelyen rajta voltak az adatok. Nem akart foglalkozni a dologgal, tehát azt mondta, menjen vele együtt a vállalkozó, majd bemutatja az igazgatónak.

A Lóhus-üzem vezetősége szerint nem is egyedül Farkas támogatta az asszonyt, hanem még több törvényhatósági bizottsági tag is kérte a kérés teljesítését.

Ripka főpolgármester az ügyben megindította a vizsgálatot és minden valószínűség szerint a beszerzett adatokat át fogják adni az igazolóválasztmánynak. Ez a protezsálás valószínűleg komoly következményekkel fog járni. Az új fővárosi törvény szerint ugyanis e két esetben még azt sem kell bebizonyítani, hogy a bizottsági tag ellenszolgáltatást kapott, hanem minden további kutatás nélkül meg kell

fosztani mandátumától. Az egyik eset az, ha kisajátítási ügyekben tesz valamelyik bizottsági tag lépést, a másik pedig, ha szállítási ügyekben bárkit is protezsál.

Ha tehát az igazolóválasztmány előtt beigazolódik, hogy Farkas és társai protezsáltak a bizonyos Berger nevű asszonyt, úgy mandátumukat feltétlenül elvesztik.

Pilsudszky-ellenes hangulat Lengyelországban

Tüntetőnk ellene Varsóban

VARSÓ, szeptember 12. Pilsudszky marsall ellen a baloldali pártok erős tüntetést rendeztek Varsó főuccán. A rendőrség a tüntető tömeget fölsozlatta és a szociáldemokrata párt vezetői egy részét letartóztatta.

A belpolitikai helyzet Pilsudszky eme szokatlanul merész vágásával elérte feszültségének tetőfokát. Vasárnapra 22 lengyel városban lesznek tömeges tiltakozó gyűlések és felvonulások az ellenzéki pártok rendezésében. Az ellenzéki pártok között rendkívül erős mozgalom indult meg arra, hogy minden pártközi differenciát félretéve, közös erővel és közös listával menjenek a választási küzdelembe.

Igy előáll az a helyzet, hogy a szélső jobb és a szélső bal közös listát állít fel s együttes jelmondatuk csak két szóból áll: „Pilsudszky ellen”

Fehér Kereszt

téllkertjében minden vasár- és ünnepponnap d. e. 11-től 1/2-ig

sör-zene

Válogatott zóna-reggelik, a közismert

Palkovits András

vendéglővel
vezetése mellett.

Dr. ALEXANDRESCU, BUCURESTI-I TANÁRSEGÉD VORONOV ASSZISTENSE

Látogatás a „grunaldi varázsló“ majomkertjében

Zsenik helyett egyelőre majmokat tenyészt Voronov professzor — Rák- és reuma-kutatással foglalkozik — A majomfarm lakói között — Az állatnemesítő akció sikere

Érdekes beszélgetés Alexandrescu dr. tanársegéddel

MENTON, szeptember 12. Voronov tanárt mindenki ismeri ebben a kis rivierai városkában. Kezdve a vasuti hordártól, sofföröktől, virágáros asszonyoktól, fel egész a legelőkelőbb hoteligazgatóig, mindenki nagy tisztelettel és büszkén beszél Menton város hírességéről, a grimaldi kastély varázslójáról.

Aztán megáll az autó, a fiatal Voronov Alexandre, aki a professzor titkára, intendansa jószágkormányzója és jobbkeze, barátságosan tessékkel be a kastély kapuján. Pazar ponpa, hatalmas gobelinek, nagyszerű lépcsősarnokok, tündéri kilátás az öbölre és kincseket érő antik butorok. De hol vannak a majmok? Azokra csak egy agyagból készült különös kis gubbasztó szobor emlékeztet, amelyik állat mancsába hajtva bámol egy, a másik mancsában tartott emberkoponyára. Egy kis majom Hamlet-szobor, amely a Darwin-teórián töpreng.

Monsieur Alexandre hamarosan kivezet a kertbe és beszélni kezd:

— Mióta berendeztük a farmot, — tehát alig négy év óta — 17 ujszülöttünk volt. Ez pedig nemcsak az operációs anyag termelése szempontjából igen hasznos eredmény, hanem sokkal fontosabb annak a teoretikus bizonyítására, hogy a majmok fogságban is szaporodhatnak megfelelő viszonyok között. Ez volt az első nagy probléma, amit el kellett dönteni.

— Bátyámat egyébként az utóbbi években a megfiatalító operációk kevésbé érdeklik, mint a tudományos munka,

amelyet kitünő asszisztensével, Alexandrescu dr. bucuresti-i tanársegéddel a laboratóriumban folytat.

De erről a munkáról majd beszél önnek Alexandrescu doktor. Előbb azonban gyereink végig a birtokon.

Tekervényes kerti utakon sétálva jutunk egy hatalmas világossárga épülethez, amelynek külsején fehérre festett ketrecek látszanak. A ketrecekben a kinofalosz családhoz tartozó papion és amadreas majmok ugrándoznak. Bent a házban zárt ketrecekben melegházi hőségben üldögél Theodor, az óriási csimpánz. Végtelen okosnézésű a feje, mozdulatai olyan mulatságosak, mint egy cirkuszi bohócé. Mellette, a harmadik ketrecekben Gaston ugrándozik, egy másik kis csimpánz. Átme gyünk a gyermekklinikára, amelyek falán kívülről büszke felírás hirdeti: Maternité. Két majommama szoptatja itt öklömnyi kicsinyét.

Fiolák, ragyogó modern műszerek, mikroszkópok és preparátumok között Alexandrescu dr., egy 40 év körüli, igen barátságos, udvarias és szimpatikus ur.

— Legfontosabbak — mondja, — azok a bakteriológiai terápikus kísérleteink, amelyeket a majomanyagon végzünk. Mint ismeretes, eddig baktériumokkal csak igen alsórendű állatokon lehetett laboratóriumi kísérleteket végezni. Mi azonban most a majmokon, tehát az emberhez igen közelálló fajtan dolgozunk és így eredményeink a fertőző betegségek műbenlétére vonatkozólag az emberre is sokkal közvetlenebb jelentőségűek.

— E pillanatban főleg rákkísérletekkel és reuma körüli kísérletekkel foglalkozunk.

A rákkal sokáig nem tudtunk semmire sem menni. Sikerült ugyan kátrányos irritációval egereken és patkányokon bizonyos rákszerű daganatokat előállítani de az érdekes periódus akkor következett, amikor véletlenül akadt egy rákos egerünk, mert ettől kezdve tudtuk a rákot átvenni egyik állatról a másikra.

Hozzánk csatlakozott Bartel ur, a világhírű Bostock-cirkusz egykori állatszeliidője. Ő a főápolója a majmoknak, büszke címe: tenyészeti főnök. Ha vigyorog, nehéz megkülönböztetni Theodortól, de jó fiú, nagyon szereti a majmokat és respektálja őket.

A fiatalitási operáció legujabb eredményeiről és mai állásáról kérdezem Alexandrescu doktort:

— Amint ezt Voronov professzor legujabban megjelent és közösen irt könyvünkben kifejti, — feleli Alexandrescu, — a maximális eredmény öt-hat évre terjed, ha az operációt pontosan és az előirt módon hajtották végre. Azonban többszörösen ismételtető, mégpedig eredményesen.

Voronov különben nem állította soha, hogy az operációk életfogytiglani hatást eredményeznek.

De öt-hat évre eltűnteti az öregség szimptomáit, vagy ha úgy tetszik, háromszor, négyszer öt-hat évre. Bizony ez is nagy áldás. Mert még abban az esetben is, ha csak 10—15 évvel hosszabbítja meg az emberéletet, máris megbecsülhetetlen a jelentősége, de ha nem is hosszabbítja meg, amit ma még nem is állithatunk biztosan, hacsak az öregség, az elaggodás jelenségeit tíz-husz évre eltűntetjük és a kínos öregség helyett, szenvedés nélkül, jó testi kondícióban következik be a halál, azt hiszem, akkor nem dolgoztunk hiába.

— Igen biztatóak az eredményeink, — meséli tovább Alexandrescu dr., — az állatnemesítő operációkkal. A juhnesítés Algirban és Páris közelében két kitünő állatorvos-professzor felügyelete mellett folyik. Itt a telepen nemrégiben nyulnemesítést kezdtünk. Már ma is 4—5 centiméterrel hosszabb tenyésztett nyulaink szőre, mint az eredeti fajtaé.

— Ezeknek az operációknak a lényege, mint ismeretes, abból áll, hogy felnőtt állatok mirigyeit oltjuk be fiatal állatokba és így egy mesterséges felsőbbrendű fajtát tenyésztünk. Ezek a kísérletek előbb-utóbb elvezethetnek ilyen nemesítő kísérletekhez, emberrel is. Hiszen Voronov nagy terve, mint ezt annak idején Budapesten is elmondta, a mesterséges zsenitenyésztés lenne. Már pedig az eddigi eredmények szerint minden jel arra mutat, hogy ez a gondolat egyáltalában nem fantasztikus álom...

..Hatalmas alumíniumbögrében kakaót, mellette vastagon kent lekváros vajaszsenikét visz az ápoló Theodornak. Megbecsülik az emberöst. Hogyne, hisz a jövődőt szolgálja ő és a többi társa, egy furcsa, modern varázsló grandiózus álmát: a jövődő emberét, a felsőbbrendű embert...

A. L.

Nem jó lyukas zsákban buzát lopni

A lyukon kiszóruló buzaszemek megmutatták az utat a tolvaj házáig — Két testvér betört Világoson az apa házába

VILÁGOS, szeptember 12. Vakmerő betörés történt a szerdáról-csütörtökre virradó éjszaka Grecu Péter világosi gazdálkodóember lakásán. A tettesek álkulcsal behatoltak és feltörték a magtárt és onnan 12 zsákban kilenc métermáza buzát emeltek el. Ezután az éléskamrába hatoltak be és onnan két sönkát és különböző ételneműeket vittek magukkal. Végül garázdálkodási székelyüket a lakásba fejték át, onnan három értékes szőnyeget loptak.

A gazda reggel, amikor észrevette a lopást, nyomban jelentést tett a helyi csendőrsőn a mintegy 7000 lejt meghaladó káráról. A feljelentés nyomán azonnal megindult a nyomozás annak kiderítésére, hogy ki követte el a betörést. Megállapítást nyert, hogy a betörők milyen irányba távoztak, mert az egyik

zsák lyukas volt, azon kifolyt a buza és mutatta az utat a betörő házáig. A nyomok Grecu Péter egyik fiának házáig vezettek.

A fiatal Grecut a csendőrségre elővezették, aki ott előbb tagadta a terhére rótt bűncselekményt, de később a keresztkérdések sulya alatt bevallotta. Elmondotta, hogy fivérevel követte el a betörést. Azért loptak apjuktól, mert az gazdag ember volt és nem segítette őket. A buzát, valamint az egyéb dolgokat vállaikon vitték el apjuk lakásáról, úgy, hogy már este tizenegy órakor kezdtek a buzát hordani és hajnali négy óráig mintegy tízszer is megfordultak ott. Nyugodtan dolgozhattak, mert nagyon jól ismerték apjuk házatáját. A csendőrség letartóztatta a két fivért, akik apjukat kifosztották. Bekísérik őket az aradi ügyészségre.

Tizenöt napon belül be kell zárni az aradi nyilvános házakat

Igy szól a főorvosi hivatal rendelete — A rendelet azonban megfelebbezhető és mindaddig, amíg az ügyben végleges döntés nincs, működhetnek — Beszélgetés ezügyben Cucu dr.-ral

Garniszállóká alakítják át a nyilvános házakat Aradon

ARAD, szeptember 12. Az aradi városi főorvosi hivatal az új egészségügyi törvény értelmében holnap adja ki rendeletét a nyilvános házak bezárása ügyében.

A rendelet tizenöt napos terminust ad a bezárásra.

amely időn belül a nyilvános házak tulajdonosai megfelebbezhetik a főorvosi hivatal döntését.

Mindaddig, míg a felebbezés ügyében végleges döntés nincs, a nyilvános házak továbbra is nyitva tarthatnak

és csak abban az esetben kötelesek megszüntetni működésüket, ha az utolsó fórum is jóváhagyja a bezárást.

A felebbezést a temesvári kormányzóság mellett működő egészségügyi vezérfelügyelőséghez kell benyújtani, annak döntését viszont az egészségügyi minisztériumhoz felebbezhetik meg az érdekelték. Így tehát még eltart-hat két-három hónapig, míg a nyilvános há-

zak kérdésében végleges döntés történik. Megkérdeztük az ügygel kapcsolatosan dr. Cucu Vazul városi főorvost, mi lesz a jövőben az aradi nyilvános házak lakóival.

— Az már tisztán a rendőrség hatáskörébe tartozik — válaszolta a főorvos. — Valószínű az a megoldás, hogy azok, akik jelenlegi életüket akarják továbbfolytatni, a rendőrséghez fordulnak, ahol megfelelő igazolványt kapnak és megállapítják azt az uccát, amelyben tartózkodhatnak.

— Mi történik a nyilvános házakkal?

— Megszűnésük után kizárólag a tulajdonos dolga, mit akar velük csinálni — hangzott a válasz.

Igy tehát most már hamarosan tisztázódni fog, mi történik azokkal a szerencsétlen teremtésekkel, akiket az új törvény kidob a világba. Ami pedig magukat a nyilvános házakat illeti, szó van arról, hogy tulajdonosaik egyszerűen garni-szállóvá alakítják át azokat,

30 éves lakásbiztosítás betörés ellen 160 leifért!

Hogyan, kérdezheti bárki? Szereltesse ajtójára

„Dose“ Wertheim szerkezetű ajtózárat

melyet nem lehet álkulccsal felnyitni. Belső ára két drb. számított kulccsal **Lei 160**, melyet lakatosa 40—60 leifért felszerel. Kapható bármely nagyobb vasüzletben.

A záráért 30 éves garanciát vállalunk. Rezerva kulcsokat utána rendelhet szám szerint.

Gyártja az ausztriai speciális zárgyár **Rohrbacher Schlosserwarenfabrik WILH. GRUNDMANN Rohrbach a/Gölsen** Forgalmába hozza:

GRUNDMANN vasárúgyár r. t. Arad,
Str. Tribunal Dobra 8—10. 3710

Gondos szülőnek tudnia kell,

hogy gyermekeinek iskolászezonra szükségletét minden konkurensnál olcsóbban az

EL-BE

Harisnyaházban

szeresheti be,

Sirada Románului 2., (volt Zrinyi-uca).

Nagy választék az összes cikkekben!

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

A termelők bojkottálják az aradi piacot

Panaszkodnak a gazdák, az árusítók és a vevők — Még olcsó áron is alig történik vásárlás — A közönség csak a legfontosabb szükségleteit szerzi be — A mai árak

ARAD, szeptember 12. Festői palettára kínálkozik az a sok szín és forma, amit az őszi piac nyújt a szemnek. Ezen a héten a paradicsom és az őszi gyümölcsök jegyében folyt a hetipiác. Rengeteg vörös paradicsom, rengeteg termelő és rengeteg bámuló. A szó legszorosabb értelmében csak így szabad megjelölni a kofák sorai között tolongó közönséget. A vásárlási kedv meg van. Csak szívük, illetve pénzüik nincs rá az embereknek, hogy szükségleteiket spontán kielégítsék.

— Csak azt veszek, amire momentán szükségem van.

Ez a jelmondat hangzik fel a vásárló közönség körében. Az eladók sópáncodnak. A német termelők egyre izgatottabb hangon fogadkoznak, hogy nem jönnek be az aradi piacra, mert „nem érdemes.“

Nem is lehet tartós árut látni az egész piacon. A termelőnek most az a politikája, hogy a mig lehet, ül az áruján, mert igen jól tudja, hogy kevés remény van arra, hogy pénzzévaltoztassa verejtékes évi munkájának gyümölcsét.

Két német kinézésű ur jár a piacon. Ugylátszik exporttal foglalkoznak. Jobbra-balra érdeklődnek paradicsom után. Hihetetlenül olcsó árakat sutognak az eladók, abban a reményben, hogy nagyobb kvantum vételéről van szó. A két komoly szándéku vásárló minden árat visszautasít, nyilván azért, hogy majd a

déli órákban kihasználják az eladó kétségbeesését és még egy pár banit ledrukkoljanak az áraból.

Legérdekesebb képet nyújt a gabonapiác. Máskor ilyenkor a legélénkebb volt a forgalom, most a legcsendesebb. Termelő nem igen mutatkozik. Így megy ez már több mint három hete. Pillanatnyilag még sziklaszilárd a gazda elhatározása, hogy 270 lejes áron nem adja el gabonáját, mert ilyen módon szezonmunkájával még a téli létfenntartás lehetőségét sem tudja biztosítani magának. A gazdák ezért valószínűleg bojkottálták a piacot. A határmenti falvakból alig látni gazdát, talán a Bánság még inkább képviseltette magát a mai piacon. Ugy az eladó, mint a vevő makacs kitartással küzd a maga érdeke mellett. Üzlet alig jött létre. A déli órákban a szekerek egymás után térnek vissza a környékbeli falvakba.

A mai hetipiác árai egyebekben a következőképpen alakultak ki: tojás 1.70—1.80, sovány liba 180—200, hizott liba 480—520, sovány ruca 80—100, hizott ruca 200—240, tyúk 40—60, csirke 70—90, tehénturó 8—10, juhturó 35—40, vaj 80—100, tejjel 20—25, tej 6—7, kalarábi 1, kelkáposzta 2, bab 10—12, burgonya 2—3, hagyma 2—3, fokhagyma 4—6, alma 10—12, uborka 1, zöldbab 6—8, buza 330—340, rozs 280—300, zab 280—300, kukorica 280—300, árpa 250, ujdíó 20—22, szőlő 8—10, körte 8—10, káposzta 6—8, petrezselyem 2.50—3.

Meghosszabbították a 20 lejes bankjegyek életét

Október 1-ig lehet váltani a 20 lejes papirpénzt

BUCURESTI, szeptember 12. A pénzügyminiszterium napokkal ezelőtt rendeletet adott ki, amelyben utasította a pénzügyigazgatóságokat a 20 lejes bankjegyek további elfogadására. Ezt a hírt a Banca Nationala aradi fiókja megcáfolta, azonban a pénzügyminiszterium ma a Banca Nationala központjához rendeletet küldött, amelyben közli, hogy,

a 20 lejes bankjegyek elfogadását október elsejéig meghosszabbította.

A Banca Nationalához csak azért nem tartotta szükségesnek a pénzügyminiszterium a rendeletet előbb megküldeni, mert szeptember 15-ig érvényben van az előbbi rendelet a 20 lejes elfogadásáról. A Banca Nationala központja most küldi szét a pénzügyminiszterium legújabb rendeletét fiókintézetekhez.

Angliában jó véleménnyel vannak Erdély hitelképességéről

LONDON, szeptember 12. A Manchester Guardian az angol export közép-európai lehetőségeivel foglalkozik és megállapítja, hogy Ausztria, Magyarország, Csehszlovákia s Erdély kereskedelmi hitele kétségtelen, azonban Szerbia és a Regát bizonytalan, mert itt hosszadalmas a bírói eljárás és a végrehajtás kétséges.

— A Központi Takarékpénztár betéteseinek gyűlése. Az Aradi Központi Takarékpénztár R. T. betétesei, mint hírlik, vasárnap délelőtt 10 órakor az intézet helyiségében gyűlnek össze annak megbeszélése céljából, hogy az intézet békés felszámolása sima lebonyolítást nyerjen.

— Holnap döntenek Stewardék szerződése felett. Bucurestiből jelentik: A kormány gazdasági bizottsága holnap ülést tart, melyen dönt a Steward-féle szerződés további sorsa felől.

= Krámer Sándor nagykereskedése nem szűnik meg. Mai lapunkban megírtuk, hogy a Krámer Sándor és Társa-cég felszámol. A liquidálás oka az, hogy a cégtársak szétválni óhajtanak. A felszámolás nem jelenti azonban az üzlet megszűnését, mert a jó hírnévnek örvendő rövidáru-nagykereskedés Krámer Sándor tulajdonában, mint egyéni cég, a régi üzleti helyiségben tovább folytatja működését.

= Másfél milliárdos kölcsönt kap Románia a Mezőgazdasági Hitelintézet létesítésére. Bucurestiből jelentik: Az Adeverul értesülése szerint a Mezőgazdasági Hitelintézet létesítése komoly stádiumba lépett és a másfél milliárdos kölcsönt Genfben is kedvezően intézik el.

AZ UJSÁG

Utazói Irodája

BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 43.
levélben is készséggel áll mindenkinek
rendelkezésére teljesen díjtalanul.

HA UTAZNI AKAR,

feltétlenül az Ujság Utazási Irodájához
forduljon felvilágosításért. — Szakszerű
válaszok, gyors és pontos elintézés.

FIGYELM!

Legújabb őszi és téli női és leányka-fejleltők, továbbá bundák minden kivételben a legolcsóbb napi árban kaphatók:

Iuliu PLESZ Gyula

FIGYELM!
cégnél Arad, a színház hátsó bejáratával szemben. Kérem a címre figyelni! — A CONSUM R.-i. tagjai készpénz árban lesznek kiszolgálva.

APRÓ HIRDETESEK.

AZ APRÓHIRDETESEK DÍJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szót hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhúzendők. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közzétehető megváltoztassa. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdézközlésre válaszolunk. Ajánlatok jellegű levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

▲ ▲ HIRDETESEKET DÉLUTÁN 5 ÓRÁIG VESZÜNK FEL. ▲ ▲

ALKALMAZÁS.

GÉPIRONÓ, délután 5 órától, este 9 óráig való elfoglaltsággal felvétetik. Gyorsírást tudás előnyben. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1545

MASAMÓD, ügyes munkáero, gyakorolt elárúsítót felvesznek. „Humia” kalapüzlet. 3781

PERFECT SZOBALÉANY 15-re kerestetik. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 3795

MÉGBÉZELTŐ minden-es-szállású kérésre. Jelenkezés délelőtt és délután 3—5-ig, volt Dobó-ucca 7., ajtó 9. 3775

LAKÁS.

KÉTSZOBAS, előszobás lakás központban azonnalra kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 200

NEGYSZOBAS, parkettás, fürdőszobás lakás központban kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 200

TELJES ELLÁTÁSSAL különbejáratu butorozott szobát keresek. — Címeket „Otthonkereső fiatal ember” jellegre az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 3786

GARZONLAKÁS, 2 szoba, fürdőszoba, magános nőnek, vagy házaspárnak kiadó. Virág építész, Bul. Carol 5. Megtekinthető 1/2—1/3-ig. 3788

FÜRDŐSZOBAI bejárattal, különbejáratu csinosan butorozott szoba kiadó. Volt Luita-ucca 6. 3789

EGYSZOBÁS 1. emeleti lakás kiadó. — Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 200

FŐTEREN első emeleti három nagy szobából és előszobából álló helyiség, mely főleg üzleti célokra (irodának, divatszalonnak, szabóüzletnek stb.) rendkívül alkalmas, azonnal kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

VÉTELESELADÁS.

KÜLÖNBÖZŐ SZÖNYEGEK, petróleum csüngőlámpa, vitrinek, könyvszekrények intarziás antik szekrények, szekreterek, vitrinek, asztalok, kredencék, fotelok, órák, festmények, új hálószooba, zongorák, komplett szobaberendezések, antik szalónok, álló villanylámpák, filé stóreok és asztalterítők, dísz tárgyak stb. eladók. SALGONE bizományi üzlete, Str. Horia (Széchenyi-u.) 1. Neuman-palota. 1000

MÉLY gyermekkoszt keresek megvételre. Címeket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 3793

KERESBK megvételre 150—200 Ltrig használt vastaralajt nyersolaj részére. Palfy Bálint, Padureni. 3763

KERESBK bronz csüngő petróleumlámpát, perzsa bundákat, bunda-béleéseket, antik komódokat, vitrineket, sohezlono-kat, gyári és perzsaszőnyegeket, dísz-tárgyakat, ezüsttárgyakat, komplett szobaberendezéseket, stb. SALGONE bizományi üzlete, Str. Horia (Széchenyi-u.) 1. Neuman-palota. 1000

NAGYMENNYISEGŰ PLEMPANT eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1151

MACULATURA PAPIR 5 kigros csomagokban, rendkívül olcsón kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 509

Dumbrava községben (Szeverinmegye) Papp Alexandru gözmalma, 1930. szept. 18-án, d. e. 10 óra-ker egyetire haszonbérce losz adva. Dumbrava, 1930. szept. 8-án. Zárgeadatok

Erélyes, körültekintő

Hízt-raktárnok

nagy kereskedelmi malomban felvétetik.

Írásbeli ajánlatok kor, családi állapot s eddigi működés feltüntetésével a lap kiadóhivatalába „NAGYMALOM” jelige alatt adandók le.

Butorok részletre

kedvező fizetési feltételek mellett, készpénz árban.

GARAI, Arad, Piata Avram Ianou Címre ügyelni!

HUNGARIA

Nagyszállóda

BUDAPEST,

a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári árak! Táviratcím: „HUNGARIOTEL”.

Rádió műsor

— Romániai idő. —

SZOMBAT, szeptember 13.

Bucuresti. 13. Gramofon. 18. Mescopol zenekar, könnyű és román zene. 20. Gramofon. 21. Kabarést. 23. Táncczene a Lidó-medencéből. — Budapest. 10.15. A m. kir. 1. honv. gyalogezre zenekarának hangversenye. 13.05. Gramofonhangverseny. 5. A Magyar Cserkész Szövetség előadása. No de lyet. Humoros előadás. Tartja: Szektor. 6. Markó Árpád előadása: „Magyar levelek a török hódoltság korából.” 6.30. A Székelyvárosi Zenekar hangversenye. Közreműködik: Molnár Anna (hárfa), Neumann László (hegedű) és dr. Sebestyén Sándor (gordonka). 8.15. Dr. Ábray Zsigmond, a Magyar Futballbírák Testülete főtitkárának előadása: „A futballbírák munkája”. 8.40. Népszimű előadás a Studióból. „Csizmadia mint kísértet”. Népszimű 3 felvonásban. Irta: Szigeti József. Rendező: Kiss Ferenc. Majd: Rácz Béla és cigányzenekarának hangversenye a Pannónia étteremből. — Belgrád. 18.30. Gyermekzene. 19. Kávéházi zene. 21.30. Énekverseny. 21.30. Huszár zongoraművész játéka. 22.15. Janikovich operabéna dal- és áriaestje. 23.15. Vigjáték. 23.30. Balalajka-zene. — Prága. 11.30. Gramofon. 23.25. Vendégül zene. 2420. Kávéházi zene. — Wien. 12. Mayer—Aichhorn-zenekar. 14. Szórakoztató gramofon. 16.15. Seidel-zenekar. 19. Uhlansky Lili és Braun-Fernwald Jella dalkettőse. 19.55. Poppy Alba hegedűversenye. Kornach: Cis-moll hegedű szonáta. 23.05. Benatzky: „Pipsi” című háromfelvonásos zenésboházata. — EGYÉB EUROPÁI NEVEZETESSÉG: Hamburg. 20.30. Magyar dalok, Kálmán, Lehár és Strauss újamos műveiből.

VASÁRNAP, szeptember 14.

Bucuresti. 11.30. Egyházi zene. 12. Rádiózenekar. 13. Gramofon. 17. Dinicu-zenekar. Könyű és román zene. 18.15. Dinicu-zenekar. 19.15. Gramofon. 20.49. Rádiógyetem. 21. Az évad szemléje. 23. Táncczene a Lidó-medencéből. — Budapest. 11. Római katolikus istentisztelet. 12.15. Evangélikus istentisztelet a Deák-terti templomból. Prédikál dr. Raffay Sándor püspök. Majd: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 3. Gramofonhangverseny. 5. Rádió Szabad Egyetem. 6.15. Debreceni Kiss Lajos és cigányzenekarának hangversenye. 7.30. Róbert Emmy, a bécsi állami Operaház volt koloratur-énekessőjének hangversenye. 8. A Mándits szalózenekar hangversenye. 8.50. Sporteredmények. 9.15. Régi operettészletek. Előadják: Halász Gitta, a m. kir. Operaház művésznője. Szedő Miklós, a Városi Színház operaéneke-se a m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar. Majd: Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye a Spolarich-kávéházban. — Belgrád. 18.30. Nemzeti zene. 21. Oktett. 22. Rádiózenekar. 23. Kávéházi zene. — Prága. 8—9.30. Karlsbadi fürdőzenekar. 9.30. Dalok. 11.30. Gramofon. 12. Podjebradi fürdőzenekar. 13. Déli zene. 19.15. Német dalok. 21—23. Kálmán Imre: „A montmartrei ibolya” c. háromfelvonásos operettje a prágai operettszínházban. — Wien. 11.25. Dité orgonaművész játéka. Reubke: 94. zsoltár: C-moll orgonaszonátája. 12. A weni szimfonikusok zenekarának hangversenye. 14.25. Geiger-zenekar. 16.30. Dostal-zenekar. 21.25. Gutzkow: „A király hadnagya” című vigjátéka négy felvonásban. Utána a Weintraub-jazz játéka. — EGYÉB EUROPÁI NEVEZETESSÉG: Köln. 21.10. Fall Leó: „Kedves Agoston” című háromfelvonásos operettje. — Lausanne. 21.10. Verdi: „Aida” c. négyfelvonásos operája gramofonon. — Milano. 21.30. Fall: „Sztambul rózsája” című operettje.

Az Aradi Közlöny apróhirdetéseinek gyűjtőhelyei

A hirdető közönség kényelmére Aradon az alábbi helyeken gyűjtőhelyet létesítettünk, ahol ugyanis az apróhirdetéseket naponta d. u. 5 óráig adhatók fel.

Naményi-féle papirkereskedés, volt Weitzer János-ucca.

Biheller-dohánytőzsde, volt Andrassy-tér 16.

Karácsonyi-dohánytőzsde, volt Weitzer J.-u.

Dohánytőzsde volt Kossuth-u. 4 szám,

Juhász Gábor fűszerüzlete v. Orczy- és Dezső-ucca sarok.

Dohánytőzsde. Zsidótemplom-épület.

Akinek tehát az Acsev.-palotában levő kiadóhivatalunk nem esik útjába, apróhirdetéseit gyűjtőhelyeinken eredeti áron adja fel, mely lapunk másnap számában feltétlenül meg fog jelenni.

A szerkesztésért ideiglenesen
SALGÓ HENRIK
felel